

CENTENARUL NAȘTERII ÎPS JUSTINIAN

UN PROIECT

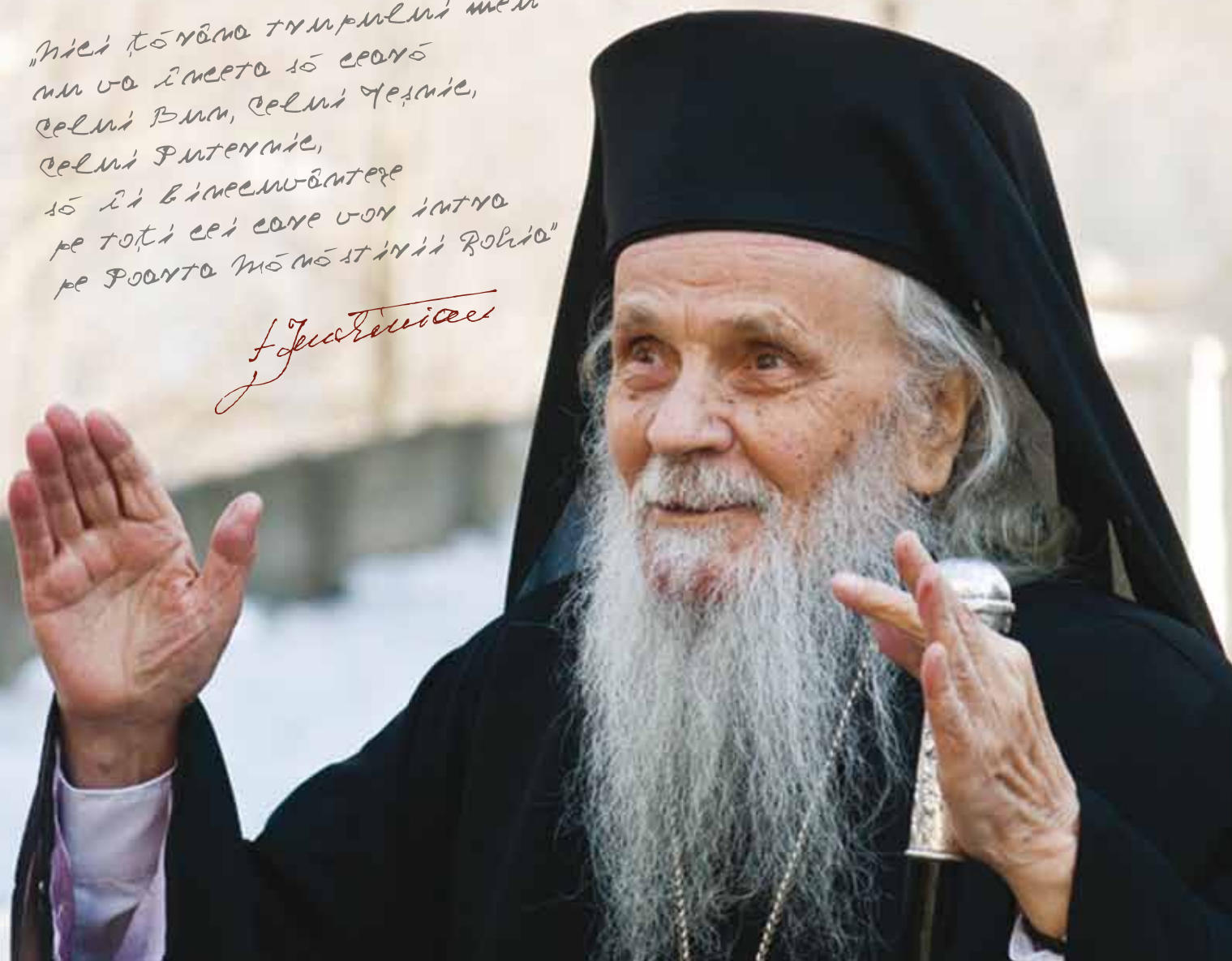
DE MARAMUREȘ
Gazeta

SE DISTRIBUIE GRATUIT

■ mai 2021

*"Nici în toată vremea timpurilor mele
nu va înceta să crească
celni Bisericii, celni țării,
celni Patriarhiei,
să îi binecuvânteze
pe toți cei care vor intra
pe poarta Mănăstirii Rohia"*

Justinian

Această publicație a apărut cu sprijinul familiei Anamaria și Călin Tuns

ARHIEPISCOPUL IUSTINIAN 1921-2021

Secolul unui ierarh. Un ierarh pentru un secol

Ziua de 28 mai este una importantă în calendarul Bisericii Ortodoxe Române, deoarece de ea se leagă venirea pe lumea aceasta văzută a unui ierarh uriașca statură duhovnicească și unic ca slujire mărturisitoare a Bisericii noastre și a Neamului Românesc. În acea zi, care era duminică, așa cum a mărturisit Arhiepiscopul Iustinian, „atunci când trăgeau clopotele în toate bisericile ținutului pentru Liturghie”, clopotele din turnul bisericii de lemn, o bijuterie arhitecturală și monument U.N.E.S.C.O. din Plopișul Maramureșului, chemau la Liturghie, dar vesteau, în același timp și nașterea unui prunc cu har, a unui fecior de neam nobil despre care Dumnezeu știa că va deveni „Voievodul spiritual” al celor cinci țări: Țara Maramureșului Voievodal,

Țara Chioarului, Țara Lăpușului, Țara Oașului și Țara Codrului cu toate împrejurimile, bisericile și bogăția lor spirituală unică. În aceste câteva pagini, pe care sunt dator să le scriu și o fac cu bucurie sfântă, la împlinirea a 100 de ani de la nașterea Arhiepiscopului Iustinian, nu voi urma linia clasică, aceea a

biografiei, bibliografiei vieții și activității Înaltpreasfinției Sale, ci voi da scrisului câteva lucruri mai puțin convenționale, unele cunoscute și trăite doar de noi doi, în tandemul unic ce a fost timp de 22 de ani, un miracol pentru clerul și poporul lui Dumnezeu din Nord-Vestul României, din Maramureș și Sătmar.

La o distanță de 40 de ani, îmi amintesc cu nostalgie dragă sufletului, cum prin 1981 când eram seminarist la Cluj, ca frate de mănăstire la Rohia, eram un privilegiat pe care Dumnezeu l-a binecuvântat să aibă ușa deschisă la Arhiepiscopul Iustinian, pe atunci episcop vicar în orașul amiral al Transilvaniei, Clujul pluriconfesional și multietnic. Clujul, ca și toată țara, era în plin comunism ateu, un centru de cultură și civilizație de nivel occidental, iar credința în Dumnezeu umplea marea Catedrală ortodoxă de studenți de la toate facultățile și universitățile clujene care veneau să participe la Sfânta Liturghie, să asculte predicile Arhiepiscopului Teofil și Episcopului Iustinian, a profesorilor de la Seminar, toți cu studii în Occident, dar, mai presus de toate, să asculte corul seminaristilor care erau bărbați în toată firea – întrucât se intra la Seminar cu 10 clase, deci la 17 ani, iar la terminare, după cinci ani, se căsătoreau și deveneau preoți, studentele aruncând câte o privire la viitorii preoți cu gândul că ar putea devenii preotese, lucru ce se întâmpla frecvent și, care, a fost o binecuvântare pentru Biserică. Casa episcopului Iustinian s-a deschis mereu seminaristilor și tuturor iubitorilor de credință și frumos și oamenilor de cultură – episcopul Iustinian fiind cunoscut și recunoscut ca un mare bibliofil și iubitor de cultură, dar și ocrotitor al oamenilor culturii din vremea

aceea care veneau cu încredere să se spovedească (să-și verse amarul și nemulțumirile) în casa episcopului Iustinian, știind că duhovnicul și Părintele va păstra Taina. Pe lângă faptul că își vărsau năduful, mai primeau și sfaturi și soluții pentru problemele cu care se confruntau din partea regimului comunist. Este cunoscută prietenia episcopului Iustinian cu Ioan Alexandru, pe care l-a salvat de la căderea în deznădejde în momentele grele, transformându-l într-un adevărat mărturisitor al lui Hristos și mare poet creștin. Poetul Geo Bogza era, de asemenea, un musafir frecvent și prieten al episcopului – și, îmi povestea Înaltpreasfințitul Iustinian, că după ce s-au cunoscut, în fiecare an cât a trăit Geo Bogza, îl suna în ajunul Crăciunului și-i recita poezia „Colinde, colinde, e vremea colindelor”. Andrei Pleșu i-a trecut de asemenea pragul la Cluj, fiind foarte tulburat că regimul hotărâse să-l trimită undeva prin Moldova într-o slujbă sub nivelul pregătirii lui. L-a sfătuit înțelept episcopul să se supună deciziei, zicându-i: „Să lăsăm timpului, timp!”

Să nu uităm de Nicolae Steinhardt, care a venit și s-a stabilit la Rohia, „dragostea și bucuria” episcopului Iustinian, cu acordul și binecuvântarea lui și fără aprobare din partea autorităților. Îmi amintesc ce-mi spunea că i-a zis lui Nicolae Steinhardt când, acesta, după ce s-a călugărit în secret în 1980, fără să

știe autoritățile comuniste, i-a făcut o vizită la Cluj și i-a pus în modul cel mai serios întrebarea: „De acum, ca monah, mai am voie să scriu?”. „NU!” I-a răspuns episcopul și a făcut o pauză. Părintele Nicolae, cu ochii în pământ, smerit, a înțeles că trebuie să-și răstignească această singură plăcere ce i-a mai rămas! Însă episcopul a continuat: „Nu ai voie să scrii cum ai scris până acum! Să scrii și mai mult și mai bine!”

Nicolae Steinhardt s-a înseninat, s-a umplut de lumina care sălășluia întru el și care dădea pe dinafară și s-a întors la Rohia așternându-se la lucru. Au rezultat cinci volume de critică literară și eseuri pe care le-a publicat la diferite edituri din țara, care îndrăzneau să publice opera unui fost deținut politic. Este adevărat că le ciopârțeau prin cenzură, iar Nicolae Steinhardt era extrem de furios. Noi, însă, îl încurajăm spunându-i: Părinte Nicolae, este bine și așa, că un monah de la Rohia publică în presa vremii chiar și cenzurat. Va veni vremea când toate textele se vor publica integral. Și a venit. Profetia s-a împlinit! Nicolae Steinhardt are, datorită Rohiei și Fundației „Nicolae Steinhardt”, „Serie de autor” – opera integrală, 20 de volume, „neciopârțite”!

Revenind la întâlnirea mea cu Înaltpreasfințitul Iustinian și la darul pe care Dumnezeu mi l-a făcut scoțându-mi în călătoria vieții mele personalități care m-au marcat, inspirat și pregătit pentru slujirea lui Hristos. Eram, deci, un casnic al reședinței episcopului Iustinian pentru că veneam de la Rohia iubită. Apoi, când am terminat Seminarul și am spus că doresc să rămân la Rohia, să devin monah, s-a bucurat și luminat la față, pentru că puțini tineri mai intrau la mănăstire în anii '80, în perioada cea mai opresivă a comunismului în ce privește cultura și credința în Dumnezeu.

Lucrurile sau petrecut întocmai și parcă după un scenariu scris de o mână nevăzută.

După absolvirea Seminarului, eu am intrat în Mănăstirea Rohia și după o tradiție pe care azi nu o mai păstrăm, dar atunci era de înțeles, am fost hirotonit diacon celib în 1983, iar în 1984 preot celib în Catedrala

din Cluj, de către episcopul Iustinian peste săptămână, fără fast și publicitate.

Adevărata noastră poveste scrisă de Dumnezeu, Avvă – ucenic, a început în 1985 când, în 19 iulie, în ajunul Sfântului Prooroc Ilie Tezvitianul, am depus voturile monahale fiind tuns în monahism, naș de călugărie și cel care m-a purtat sub mantia arhierescă a fost, așa după cum a hotărât Dumnezeu, episcopul Iustinian, care, așa cum se poate vedea din imagini, m-a purtat spre altarul unde urma să depun voturile monahale, răstignit pentru lume, cu atâta fericire, lumină, bucurie, gingășie și măreție sfântă pentru Rohia lui de suflet.

Nici Preasfinția Sa, nici eu, nu am putut înțelege, ori citi atunci planul și proiectul lui Dumnezeu. Cum era să înțeleagă Preasfinția Sa că își poartă sub mantie ajutorul și succesorul în scaunul voievodal al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Cum puteam eu gândi la astfel de lucruri mai presus de fire. Dar „unde voiește Dumnezeu se biruiește îndoiala firii”.

De atunci a început a mă cerceta, a mă învăța și îndruma pe căile tainice ale artei mântuirii și lucrării vieții întru Hristos.

În 1989, de sărbătoarea Înălțării Domnului, m-a luat cu mașina personală de la Sibiu unde urmam Facultatea de Teologie și m-a adus la Rohia, unde m-a instalat stareț

al acestei Lavre înalte și cerești, eu având doar 27 de ani și neînțelegând prea multe din cele ce se petreceau cu mine, dar urmam cu ascultare planul lui Dumnezeu, nevrednic socotindu-mă.

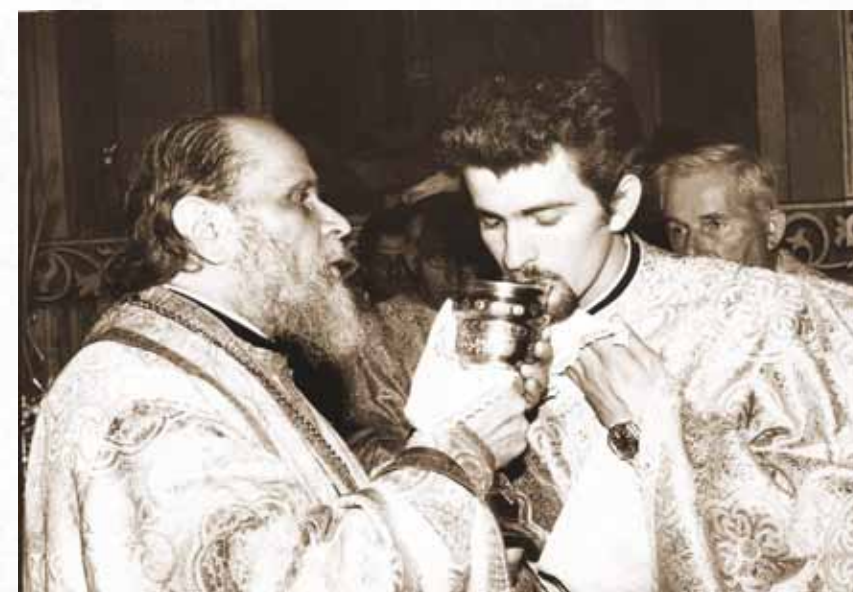
Ca stareț al mănăstirii de suflet a Preasfinției Sale, mi-a dat libertatea deplină să lucrez, convins fiind că voi face lucruri bune cu noua generație de frați și monahi ce s-au adunat în jurul meu.

Ce s-a întâmplat în 1994, când m-a chemat și mi-a arătat scrisoarea pe care o scrisese Patriarhului Teoctist, în care propunea înființarea unui post de Arhieru Vicar la Episcopia Maramureșului și Sătmarului și alegerea mea în acest post, a fost din altă lume. Și totuși, Dumnezeu lucrează în lumea aceasta nu cu îngeri, ci cu oameni. I-am făcut metanie și i-am făgăduit ascultare și împreună lucrare în slujirea Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, dar am pus o condiție: Să nu mă ia de la Rohia o vreme, până vor crește tinerii monahi care erau toți sub și puțin peste 20 de ani. Așa că, după rânduiala lui Dumnezeu s-au împlinit toate și am lucrat împreună 22 de ani, din 17 aprilie 1994 până în 30 octombrie 2016, când Dumnezeu l-a mutat la cer, la vârsta de 96 de ani, după o viață lungă și binecuvântată, împlinită și mulțumită, văzând cum a reînviat, înflorit și rodit din cărbunii rămași aprinși în vatra și cenușa istoriei de 600 de ani, această episcopie

străveche, martirică, nobilă și voievodală. Am fost împreună la bine și la greu, purtând același jug al reînvierii eparhiei, care, după 22 de ani de la venirea la cârma ei a Preasfinției Sale, purtând în mâini cu fermitate toiagul Sfântului Ierarh Iosif Mărturisitorul de la 1690-1705 (1711), pe care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în calendar la intervenția și insistența Preasfinției Sale, a putut să îmi spună cu fericire și îndreptățire: „Iustine, îți dai seama de unde am plecat și unde am ajuns?” Cât adevăr! Altădată îmi spunea: „Iustine, Dumnezeu este cu noi pentru că suntem dreți, cinstiți, corecți și fideli față de strămoșii noștri și credința noastră ortodoxă strămoșească”.

Pe lângă toate frumoasele și unicele realizări ale eparhiei, bucuria cea mai mare i-o făcea să-i vorbesc despre evoluția lucrărilor la Catedrala Episcopală.

A primit de la Dumnezeu un mare dar, acela de a vedea măreața Catedrală Ortodoxă „Sfânta Treime” din Baia Mare cu crucea așezată pe cupolă. Doamne, fericit a fost și mult i-a mulțumit lui Dumnezeu! Plecarea dânsului din lumea aceasta s-a petrecut când toate erau plinite, eu aveam 56 de ani, Episcopia era pe un drum de pe care nu mai putea fi abătută, Rohia avea și ea o nouă inimă, „o biserică nouă – chivot – catedrala munților”, iar Episcopia Sfântului Iosif avea și ea o regină, sau inimă, „o Catedrală nouă” pentru

cei 2000 de ani de istorie, martiriu și dreaptă credință pe care i-a traversat poporul din Nord-Vestul României, cu bune și grele, dar ajutat, asistat și răsplătit de Dumnezeu, care face întotdeauna dreptate la „plinirea vremii”.

Vremurile pe care le trăim mă determină să mai scriu o mărturie. Suntem în pandemie planetară de Coronavirus de un an și mai bine, drepturile și libertățile oamenilor, deci și ale românilor, sunt siluite și chiar încălcate în mod abuziv și totalitar, cum numai în comunism se întâmpla și noi am trăit acele vremuri. Sunt dator să așez pe hârtie ceea ce mi-a zis în mai multe rânduri în momentele noastre de îndelungi discuții importante pentru Țară, Biserică și Neam.

Îmi zicea așa: „Iustine, ești tânăr, o să trăiești încă mulți ani și vei prinde multe vremuri. Vei vedea cum Occidentul Europei și America vor primi comunismul cu brațele deschise. Vor deveni noile totalitarisme, pentru că și-au abandonat rădăcinile, cultura adevărată și credința creștină. Nu mai au valori și sunt foarte vulnerabili. Ei nu știu ce balaur cu șapte capete este comunismul. Țările din Estul Europei care au trecut prin comunism și încă au memoria gulagului comunist, vor rezista și vor deveni noua lume liberă de comunism”.

Se pare că profeția este pe cale să se îplinească. Să nu fie! Sau măcar să ne salvăm noi, cei din spatele

fostei cortine, care am rezistat forței comunismului prin cultură și credință!

Dar să încheiem această poveste despre un ierarh al unei povestiri sfinte și ziditoare, cu o lucrare dumnezeiască a Arhiepiscopului Iustinian ca arhipăstor al maramureșenilor și sătmărenilor.

În anul 1992, când Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a trecut în calendar 20 de sfinți ierarhi, voievozi, cuvioși și pătimitori pentru apărarea dreptei credințe, la propunerea și susținerea fermă a Arhiepiscopului Iustinian, a fost trecut între cei 20 de sfinți canonizați și Iosif, episcopul Maramureșului între anii 1690-1705 (1711), ca mare apărător al ortodoxiei în Nord – Vestul României, cu numele inspirat și adevărat de: Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș, iar proclamarea solemnă în plan local, a avut loc în anul 2003 când, doi patriarhi apostolici, Petros al VII-lea al Alexandriei Egiptului și a toată Africa și Teoctist al României, au sfințit paraclisul de la primul nivel al noii Catedrale Episcopale din Baia Mare.

Cu adevărat, această lucrare a fost încoronarea păstoririi Arhiepiscopului Iustinian care a purtat cu vrednicie, dărzenie, blândete, bunătate și înțelepciune, toiagul istoric al Sfântului Iosif Mărturisitorul, timp de 20 de ani!

Multe ar fi de spus și dat scrisului la aniversarea secolului unui ierarh sau

unui ierarh pentru un secol. Restul le-a scris și le va scrie Dumnezeu în cartea vieții și în istoria umanității.

La împlinirea unui secol de la nașterea Părintelui nostru, Arhiepiscopul Iustinian, îi mulțumim lui Dumnezeu pentru darurile revărsate peste clerul și poporul lui Dumnezeu în cei 75 de ani de slujire a Altarului Bisericii Ortodoxe strămoșești.

Dar ca să nu rămânem doar la cuvinte, pagini și cărți, Episcopia pe care a păstorit-o, în parteneriat cu Fundația „Iustinian Arhiepiscopul”, Rohia, Plopiș, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș și Școala Generală din Plopiș, au realizat și organizat câteva lucruri și evenimente pe măsură: Fundația „Iustinian Arhiepiscopul”, coordonată de Pr. Mihai Tira, a așezat lângă noua biserică de zid, casa în care s-a născut Înaltpreasfințitul Iustinian, care devine „casa memorială Arhiepiscopului Iustinian”, iar în fața casei a fost înălțat un bust al Înaltpreasfinției Sale, Școala din Plopiș îi va purta numele, iar biserica în care a fost botezat și în care s-a rugat în copilărie, „monument U.N.E.S.C.O.”, va fi resfințită în urma restaurării printr-un proiect european, care se datorează vrednicului Preot paroh Pop Daniel.

De asemenea, Episcopia, sprijinită generos de Mănăstirea Bârsana, a confecționat câteva distincții omagiale de centenar: Ordinul Crucea Iustinian Arhiepiscopul pentru clerici, Ordinul Iustinian Arhiepiscopul pentru laici și Medalia centenară.

Ca o încununare a toate, va fi reeditat de Fundația „Iustinian Arhiepiscopul” volumul „Colo sus în vremea 'ceea'”, coordonat de Pr. Mihai Tira și colectivul de redacție al operei Iustinian Arhiepiscopul. Binecuvântăm cu bucurie sfântă și părintească toate aceste acte culturale și datorii de suflet.

Slavă lui Dumnezeu pentru toate!

Mănăstirea Rohia,
12 martie 2021

† IUSTIN
Episcopul Maramureșului
și Sătmarului

„Cu mult dragoste și umilitate mă gândesc la
ceasta și, la ceas ceas, în care Bunul Dumnezeu mă
învredniște să mă mear. La toate ceasurile detaliat mă
gândesc cu încredință și cu dragoste în totdeauna.“

Reflecții, vol. 5, pag 64

Un Sfânt născut în Duminica Tuturor Sfinților

Se spune că oamenii din jurul nostru sunt cea mai bună dovadă a dragostei pe care Dumnezeu ne-o poartă. Și, dacă ar fi să enumerăm oamenii excepționali născuți în acest colț de țară, putem spune, cu certitudine, că Dumnezeu este și el, măcar în parte, maramureșean. Și una dintre marile dovezi ale dragostei Lui este faptul că ni l-a dăruit, nouă, maramureșenilor, pe ÎPS Justinian.

Există oameni speciali, oameni absoluți, deplini, pe care, atunci când îi vezi și îi descoperi, îți vine să te închini și să aduci Slavă lui Dumnezeu. Pentru că simpla lor prezență este o dovadă a existenței și măreției lui Dumnezeu. ÎPS Justinian, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmăruului, a fost unul dintre ei: fiu smerit de țăran, călugăr, duhovnic, ierarh, cărturar, cititor, scriitor, învățător. Dar, mai ales, un părinte bun care ne veghează din cer și ne petrece din poarta Mănăstirii Rohia, cu gândul și rugăciunile peste tot în lume. Î.P.S. Justinian este, cu siguranță, un sfânt. Pentru că, așa cum spunea Sfântul Ioan Gură de Aur, „sfințenia vine din dragoste. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți!”. Iar despre sfinți se scrie în Pateric și-n cartea veșniciei, nu într-o pagină de revistă.

Dar, în 28 mai, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmăruului ar fi împlinit 100 de ani. Și apoi, Dumnezeu primește orice fel de rugăciune. Chiar și cea scrisă într-o revistă. De aceea, acum, la ceas aniversar, vă pregătim o altfel de poveste, cea a vieții ÎPS Justinian, „povestită” chiar de Înalt Preasfinția Sa, în caietele pe care le ținea zilnic și a căror sinteză este cuprinsă în seria Reflecții. Din caietele Arhiepiscopului Justinian, îngrijită de Mircea Crișan.

ÎPS Justinian la mormântul părinților

Preasfințitul Justinian Chira s-a născut la 28 mai 1921, în satul Plopiș, dintr-o familie de țărani evlavioși, la botez primind numele de Ioan. A venit pe lume în zi de sărbătoare și în dangățul clopotelor, pe care întreaga viață le-a considerat cea mai frumoasă melodie. „Mama îmi spunea mereu că m-am născut în Duminica Mare, Duminica Tuturor Sfinților, care este prima duminică după Pogorârea Duhului Sfânt. În această duminică, îmi spunea mama, că m-am născut pe

la ora zece din zi, când în tot văzduhul se auzea cum cântau clopotele din sat și din satele din jurul localității Plopiș, pentru că era ora când preoții de la toate bisericile începeau Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. Moașa satului, care a asistat la nașterea mea - o chema Veronica - m-a luat de un picioruș și m-a dus în fața mamei, spunându-i: nepoată, ai născut un fecior, acesta va ajunge un om mare. Acest lucru mi-l amintea mama mereu, iar eu mă rușinam să aud acest

ÎPS Justinian
și mama sa

cuvânt. Dar sătenii nu l-au uitat. Și, în 11 septembrie 1973, a doua zi după ce am fost hirotonit episcop la Cluj, Mitropolitul Teoctist și Arhiepiscopul Teofil au venit la Rohia și au vizitat și Parohia Plopiș. Au fost întâmpinați de toți credincioșii din sat, iar, după obicei, Mitropolitul a ieșit din biserică de lemn și a început să vorbească poporului: «iată, vă bucurați că un fecior din satul vostru a ajuns vlădică!» Din popor a ieșit un bătrân în fața Mitropolitului, zicând în graiul lui ardelenesc: «apoi, domnule preot, ne bucurăm, dar nu ne mirăm, că noi am știut de când s-a născut acest prunc că va ajunge om mare, că așa a spus moașa care l-a primit în brațe când a ieșit din pântecele mamei lui, că s-a născut când văzduhul răsună de cântecele clopotelor de la toate bisericile. Iar când acest tânăr era acasă la părinții lui, când toți oamenii din sat dormeau, numai la Ion, copilul lui Ilie, ardea lampa și noi știam că citește. Așa că am știut că acest tânăr va ajunge om mare, iar acum nu ne mirăm, ci ne bucurăm”.

(Reflecții, V, pag. 63)

Mănat de dragostea de a-L sluji cât mai bine pe Dumnezeu, ÎPS Justinian a plecat, în 12 martie 1941, către Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia. Pornea pe un drum fără întoarcere, un urcuș greu, pe care l-a parcurs fără șovăire, pentru că știa că, la capătul lui, îl așteaptă Mântuitorul și Maica Domnului, care i-a purtat de grijă întreaga viață. Însă, cuvintele mamei din acea dimineață de martie i-au rămas mereu în minte. O amintire însoțită de lacrimi și o întrebare plină de durere: „Unde pleci, dragul mamei?”. Atunci nu i-a răspuns. Dar a plecat să ne arate nouă, tuturor, drumul spre Poarta Raiului.

„Unde pleci, dragul mamei?”

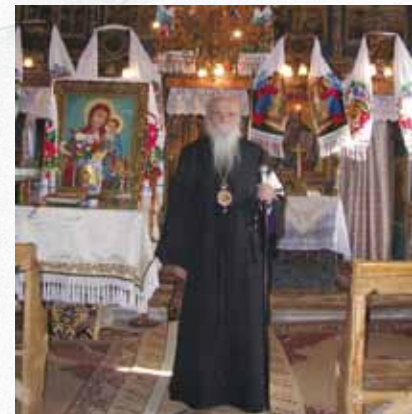
La 20 de ani, în zorii zilei de miercuri 12 martie 1941, tânărul Ioan Chira a plecat din casa părintească de la Plopiș spre Mănăstirea Rohia. A ajuns la Mănăstirea Rohia, după un drum lung și greu, parcurs mai mult pe jos, când se bătea deja toaca și începea rugăciunea de seară „Lumină Lină”: „Nu știam nici măcar în ce parte se află această mănăstire și nu cunoșteam niciun monah. După un drum deosebit de greu și rău, am ajuns în curtea mănăstirii, unde starețul Nifon Matei, după o stăruitoare rugămintă, m-a primit în obștea formată din trei nevoitori: starețul ieromonah Nifon Matei, ierodiaconul Ilie - Iulian Bolchiș și fratele Vasile Gurz.

Mănăstirea mi s-a părut la primul impact tristă și pustie. Fratele Vasile Gurz, care trăise la o mănăstire opt ani, a început să bată toaca în clopotniță cu mare măiestrie, iar acel sunet deosebit a risipit pe loc pustiul din curtea mănăstirii, iar pădurea parcă a început să cânte și să danseze, în timp ce deasupra mea cerul parcă s-a deschis și s-a luminat. I-am urmat pe cei trei tineri sihaștri în biserică, unde a început slujba de seară, citindu-se un psalm și cântându-se «Lumină lină». Iar lina lumină m-a pătruns în toată făptura și pot spune că n-a încetat nici acum. Ci vuietul luminii mi-a răsunat mereu în creier, în inimă și în oase și, ca o simfonie cerească, mi-a mângâiat toată viața.

Blânda melodie a începutului, «Lumină lină», mi-a luminat toată viața, mi-a sfințit toată viața, mai ales că aceasta preamărește slava Preasfintei și Celei de o ființă Treimi. Mai mult, toate oștile cerești preamăresc și slavoslovesc această lină lumină. În armonia care m-a cuprins pentru toată viața, am uitat de cei douăzeci de ani pe care i-am trăit pe prispa casei părintești, am uitat de nopțile frumoase de vară și de zilele minunate de toamnă sau iarnă pe care le-am trăit în vatra satului autentic românesc, am uitat de cântecul duios al clopotelor bisericii din satul în care m-am născut, am uitat și de bunul și blândul meu tată Ilie, al cărui trup curat și sfânt odihnește în umbra cimitirului de lângă bătrâna, frumoasa și luminoasa biserică a satului – construită din cei mai groși stejari din împrejurimi, am uitat și de mama, că a rămas singură și bolnavă, plângând îndurerată că i-a plecat fiul de acasă. Abia mai târziu am aflat de la locuitorii din Plopiș că au văzut-o pe mama plângând și strigându-mă pe toate cărările și drumurile satului. «Ion! Ion! Ion!» o auzeau oamenii pe mama strigându-și băiatul, care a dat Dumnezeu să se nască în casa ei la bătrânețe, după cele trei fete harnice, luate de trei feciori din familii bune din sat, care le-au dus din casa bătrânului Ilie și a Mariei. De toate acestea eu am uitat, pentru că eram întors cu fața către lumea pe care o visam și o doream de când eram prunc, de când oamenii din sat mă priveau mirați văzându-mă străin de cei de o seamă cu mine, pentru că zăboveam mai mult în mijlocul cărților. Găseam cărți pe

ÎPS Justinian în biserică din Plopiș

Icoana, singurul obiect păstrat de la casa părintească

„Nu am spus nimănui povestea aceasta. Am o icoană de la mama de acasă, singurul obiect pe care-l am de la casa părintească. Au venit niște țigani cu icoane de astea. Era în 1936. Vindeau asemenea icoane și am vrut și eu una. Le dădeau și pe bani, dar și pe produse, grâu sau altceva. Eu m-am dus în hambarul unde era grâul și, cu un vas, am luat grâu și l-am dat la țigani pentru icoană. Mai târziu, după-masă, a venit mama acasă și a văzut icoana și

i-am spus că am dat grâu pentru ea. În acel moment s-a dus la hambar și s-a întors ținându-se de cap: vai de mine, tu mi-ai dat banii la țigani! Că ea avea o pungă cu bani pe care a ascuns-o în grâu. Iar eu, luând grâul am luat fără să văd și punga cu toți banii pe care-i avea mama în casă. De obicei, oamenii din Plopiș nu încuiau ușa. Și atunci, dacă aveau bani, îi puneau într-un loc mai retras, iar ea îi pusese în grâu. Țigani pleaseră de mult, iar eu

la vecini, la învățătorii din sat și uneori și pe la puștii bătrâni care erau acolo, într-un sat fără cărțurari și fără oameni îndrăgostiți de cărți. Cu toate acestea, «Ionul lui Ilie» era foarte încântat când găsea câte o carte, iar aceasta așa îl atrăgea, că nu-l lăsa să doarmă, ci stătea la lampa cu petrol toată noaptea. În timp ce mă mângâiam cu lumina lină a mănăstirii, am început să găsesc lina lumină și în cărțile pe care am început să le adun în chilia mea modestă și săracă din Mănăstirea «Sfânta Ana» Rohia. Iar în felul acesta am uitat de toate, am uitat și de mama. Dar mama n-a uitat de copilul ei. N-a uitat de Ion și, știind că fiul ei a plecat din casa părintească îmbrăcat în haine de lucru, în haine vechi și simple, după scurt timp, din punga ei de văduvă bătrână a trimis starețului Mănăstirii bani să-i cumpere fiului ei un costum nou. Iar în felul acesta, de Paști, în 1941, am avut haine noi. Dar fratele Ion Chira nu le-a păstrat pentru mult timp. Pentru că fratele Ionel Bârdaș, care nu avea părinți, i-a

cerut fratelui Chira să-i dea lui haina de la costum, plângându-se că el are numai cămașă. Iar fratele Ion Chira i-a dat haina și nu a vrut să o ia înapoi. După aceea, fratele Ionel Bârdaș s-a întâlnit cu un prieten, cu un călugăr bătrân – Vasile Săpânțanu – care nu avea vestă sub haină, și i-a propus lui Ion Chira să-i dea vesta lui, iar acesta nu l-a refuzat. Așa că am rămas fără hainele primite din banii mamei. Nu după mult timp, mama, amintindu-și că iubesc foarte mult cărțile, i-a trimis starețului bani, din puștinul pe care-l avea, să-mi cumpere cărți. Starețul Nifon Matei a încredințat banii trimiși de mama prietenului său Teodor Ciceu, care era preot la Catedrala din Cluj. Preotul Ciceu a căutat în librăria Episcopiei din Cluj și a adus la Mănăstirea Rohia trei saci de cărți, pe care le-a prezentat starețului, care, la rândul său, mi le-a prezentat mie. Cu mare bucurie le-am dus în chilie, desfătându-mă cu ele în toate nopțile sau când aveam un moment liber. Cu aceste cărți aduse de la Cluj, cu aceste cărți cumpărate cu banii trimiși de mama, am pus început bibliotecii pe care am format-o pe parcursul întregii vieți la Mănăstirea «Sfânta Ana» Rohia și care este cea mai scumpă comoară pe care o las urmașilor noștri”.

(Reflecții 5, pag 211)

ÎPS Justinian împreună cu sora sa, Parasca

am plecat fuga după ei, fără vreă speranță să-i mai găsesc. Și i-am ajuns în Lăschia. Și, țineți-vă bine: țiganii găsiseră punga cu bani și mi-a dat-o înapoi! Deci, Maica Domnului nu ne-a lăsat să avem pagubă din cauza ei”.

(Justinian - Arhiepiscopul care ne arată pasul lui Dumnezeu în Nordul României, pag 78)

TUNDEREA ÎN MONAHISM:

„am fost îmbrăcat în haina îngerească”

În 2 martie 1942, tânărul Ioan Chira este tuns în monahism sub numele de Justinian. În același an, în 15 august, a fost hirotonit diacon, iar la 17 aprilie 1943 preot la Mănăstirea Rohia, de către P.S. Nicolae Colan, Episcopul Vadului, Feleacului și Clujului.

Obștea Mănăstirii Rohia, 1959

„2 martie 1942 este ziua în care am fost îmbrăcat în haina îngerească, în haina călugărească, de către ieromonahul Nifon Matei, starețul Mănăstirii «Sfânta Ana» Rohia. 2 martie 1942. Binecuvântată să fie ziua aceasta în care eu, umilitul și bietul fiu al robilor lui Dumnezeu Ilie și Maria, am fost îmbrăcat în haina călugărească. Mama îmi spunea mereu când eram mic faptul că m-am născut în Duminica Mare, Prima Duminică după Rusalii (a Tuturor Sfinților), când văzduhul răsună de clopotele tuturor bisericilor din jurul satului Plopiș, satul meu de naștere.

Scriu toate datele acestea cercetându-mă cu umilință ce am făcut cu acest timp pe care mi l-a dat Bunul Dumnezeu? Care S-a îndurat de mine pentru binecuvântarea tatălui meu Ilie, care m-a binecuvântat cu amândouă mâinile ca un patriarh din vechime, în clipele în care a adormit. Tata n-a murit, tata a adormit, când eu stăteam cu mâinile pe pieptul lui și mi-a zis: citește-mi Paraclisul, și eu l-am ascultat.

Obștea Mănăstirii Rohia, 1980

Pentru binecuvântarea pe care mi-a dat-o tata în clipa în care și-a dat sufletul în mâinile Maicii Domnului, Atotbunul și Milostivul Dumnezeu m-a binecuvântat. Dar și pentru lacrimile mamei mele, Maria, care a plâns mereu de când am plecat din casa părintească la mănăstire, în 12 martie 1941. Iertați-mă, fraților! Poate veți citi aceste pagini pe care le-am scris în zorii zilei de 2 martie 2015, aflându-mă în camera mea din Reședința episcopală din Baia Mare, înconjurat de o mare liniște. Dar, de la miezul nopții, mă gândesc la binefacerea Bunului Dumnezeu, la răbdarea și mila Lui, pe care mi-a arătat-o toată viața. Mi-a ajutat să-mi port crucea pe care mi-a dat-o mie, umilitul și nevrednicul, slugă a Bisericii lui Iisus Hristos și Poporului Dreptcredincios”.

(Reflecții 1, pag 78)

„Din 1943, de când am primit darul preoției, și de patruzeci de ani, de când am primit darul sfânt al arhieriei, cu aceste mâini am binecuvântat și am dat darul preoției de sute de ori, am săvârșit mii de liturghii, am binecuvântat și am dezlegat mii de creștini care s-au mărturisit lui Hristos în fața mea, s-au îndeplinit nenumărate lucrări dumnezeiești. Pentru toate Îi mulțumesc Bunului Dumnezeu, uluit câte s-au făcut prin aceste mâini de slugă, de nevrednic slujitor al Stăpânului cerului și al pământului. Aceste mâini se vor întoarce în pământul din care Dumnezeu le-a făcut, dar lucrarea lor rămâne și mă bucur. Nu mă mândresc, dar mă bucur. Din inimă și cu umilință Îți mulțumesc acum, Doamne Dumnezeule, pentru toate! Inima mea se va face pământ, dar acest pământ va rămâne aici la poarta Mănăstirii Rohia și va sta mărturie și mărturisitoare a Slavei Tale. Va rămâne aici fierbinte rugătoare pentru mănăstire, pentru părinți și frați, pentru ctitori și binefăcători, pentru toți credincioșii care vor veni și se vor închina în mănăstirea aceasta, dar și în toate altarele pe care le are Iisus Hristos în țara aceasta și în lumea aceasta. Rugător doresc să fiu întotdeauna pentru toată făptura omenească. Doresc să-i văd pe toți întrând pe Poarta Raiului. Cred, știu și cunosc că aceasta este și voia Ta, Doamne Dumnezeule, și de aceea, cutremurându-mă, strig: facă-se Voia Ta, Doamne! Facă-se Voia Ta, Doamne!”

(Reflecții 6, pag 201)

STAREȚ ȘI CTITOR ÎN DUH AL MĂNĂSTIRII ROHIA, RAIUL SĂU PĂMÂNTESC

„Muncește, roagă-te și învață!”

După ce starețul Nifon Matei a trecut la cele veșnice, în locul lui este numit, la 25 iunie 1944, tânărul ieromonah Justinian Chira, care, la vârsta de 23 de ani, a preluat această funcție într-o perioadă foarte grea pentru mănăstiri. În anul 1948, este ridicat la rangul de protosinghel, iar în anul 1967, la propunerea Episcopului Teofil Herineanu al Vadului, Feleacului și Clujului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îl ridică la rangul de arhimandrit.

Sărbătorirea hramului mănăstirii, la 15 august 1944, s-a desfășurat într-o atmosferă sufletească nemaîntâlnită. Episcopul Nicolae Colan, înțelept și înflăcărat patriot, a slujit cu mare fast, reaprinzând speranțele eliberării în sufletele credincioșilor. Obștea monahală era alcătuită din șapte persoane, dintre care cinci foarte tineri. Episcopul Nicolae Colan i-a încurajat, afirmând: „Suntem convinși că ...se va forma aici un focar de viață duhovnicească demnă de tradiția mănăstirilor românești”. Viziunea a fost pe deplin confirmată. Noul stareț a știut să reinvie viața monahală după regulile stabilite de întemeietorii monahismului ortodox. În cei aproape 30 de ani de stareție, Bunul Dumnezeu l-a ajutat să realizeze lucruri minunate atât pe plan duhovnicesc, cât și pe plan edilitar-gospodăresc. El a statornicit ca temelie a vieții și a trăirii duhovnicești vechile reguli vasilienne ale monahismului: munca, rugăciunea și studiul.

Starețul Justinian Chira s-a preocupat îndeaproape de formarea unor viețuitori statornici și cu dragoste de mănăstire, îngrijindu-se de pregătirea

„Faptul că vin mulți oameni la Mănăstirea Rohia îmi dă o deosebită bucurie sufletească, pentru că este un semn că la Rohia arde focul, ard candelile, ard lumânările dar, mai presus de toate, arde focul dragostei de Dumnezeu, de Iisus Hristos – Domnul și Dumnezeuul nostru – și de Maica Domnului și de toți sfinții îngeri! Slavă Ție, Doamne, pentru toate”

(Reflecții I, pag. 14)

lor intelectuală. A formulat și câteva reguli de viață mănăstirească, dintre care amintim:

- 1) Să nu se primească frați din alte mănăstiri (principiul statorniciei);
- 2) Să nu fie primiți cei care veneau cu gândul de a-și face o situație sau fugeau de răspundere în fața vieții ori în fața muncii, întrucât așezământul cerea „zdroabă călugărească” (regula muncii);
- 3) Să nu fie primiți sentimentalii sau decepționații (regula vocației);
- 4) Să fie primiți numai oameni sănătoși, din familii cinstite, serioase și respectate în satul lor (regula

credinței, a caracterului și a testării sociale).

Toate aceste reguli impuneau o soluționare riguroasă a credincioșilor dornici de viața monahală. De aceea, după 1944, s-a format la Rohia o obște nouă, cu tineri din satele din jurul mănăstirii, vrednici, statornici, legați de mănăstire și de poporul de aici. Studiile și le-a completat ulterior, fiind absolvent al Seminarului Teologic din Cluj-Napoca și al Institutului Teologic de Grad Universitar din Sibiu.

Pentru meritele sale în conducerea mănăstirii, la propunerea P.S. Teofil

„În timpul cât am fost stareț la Rohia (1944 – 1973), am adunat peste 40 de mii de cărți, iar de când sunt Chiriarhul Eparhiei Maramureșului și Sătmarului am adunat peste 30 de mii de cărți, în total peste 70 de mii de cărți de mare valoare, din toate categoriile: istorie, teologie, filosofie, beletristică, albume, știință, poezie etc. Am scris și am tipărit 28 de cărți, 28 de titluri, și vreau să consemnez că această Bibliotecă de la Rohia am început-o cu banii pe care mi i-a trimis mama, bătrâna văduvă, după ce am plecat din casa părintească. (...) Mănăstirea «Sf. Ana» Rohia este moștenitoarea a tot ceea ce s-a adunat în jurul meu în cei peste 72 de ani. Aceasta este dorința mea, aceasta este umila mea ofrandă pe care o dau lui Dumnezeu, Bisericii noastre Ortodoxe, poporului român și generațiilor viitoare”

(Reflecții VI, pag. 82)

„Am trăit mulți ani în Mănăstirea Rohia fără ajutor, fără salariu de la stat și Bunul Dumnezeu ne-a ajutat. Am trăit modest și săraci. În cei 29 de ani cât am fost starețul Mănăstirii Rohia nu știu cum ne-am întreținut. Mi-e rușine și acum când mă gândesc la frații și la părinții din mănăstire că nu aveam de unde să le dau bani pentru îmbrăcăminte și pentru haine de pat. Eu, stareț fiind, aveam numai o reverendă. Nu aveam camilafcă. Aveam un singur culion, o singură pereche de pantaloni și o singură pereche de bocanci. Nimănui nu am spus acest lucru, dar așa a fost începutul, când Ardealul de Nord era ocupat de unguri, iar apoi a venit regimul comunist. Mă rușinez să spun acestea, dar aducându-mi aminte de timpurile de atunci mă ajută să nu mă îngrijorez nici de viitor, oricâte greutăți ne-ar face unii sau alții. Astfel de timpuri rele nu cred că vor mai veni”

(Reflecții II, pag. 126)

al Clujului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a conferit, în anul 1967, rangul de arhimandrit.

„M-a vizitat cineva de la București și mi-a spus «se spune că Înalt Preasfinția Voastră sunteți ctitorul Mănăstirii Rohia...». La acest cuvânt i-am răspuns că eu nu sunt ctitorul Mănăstirii Rohia, ctitor a fost altcineva, ci sunt întemeietorul în duh al Mănăstirii Rohia. Dumnezeu, istoria și poporul român din nord-vestul României știe că Justinian Chira este întemeietorul sufletesc, întemeietorul în duh al Mănăstirii Rohia. Din 1944, de când starețul mănăstirii a trecut la Domnul, așa a rânduit Dumnezeu ca ieromonahul Justinian Chira, care avea 23 de ani, să rămână stareț al Mănăstirii Rohia. Dacă la acea dată ieromonahul Justinian ar fi plecat din Mănăstirea Rohia, aceasta s-ar fi putuit, Mănăstirea ar fi rămas pustie. Apoi, în noaptea de 30 octombrie 1959, când tot personalul – părinți și frați – au fost forțați de autoritățile comuniste să plece din Mănăstirea Rohia, dacă starețul ar fi cedat în fața autorităților, Mănăstirea Rohia s-ar fi putuit.

Atunci a venit primul-secretar comunist al raionului, împreună cu colaboratorii lui, și i-a cerut starețului să dea o declarație în scris că el, de bună voie, vrea să plece de la mănăstire. Altfel, spunea tovarășul Rusu «avem noi și alte metode prin care te vom lămuri să părăsești mănăstirea!». Dar, după răspunsul starețului Justinian, prim-secretarul

Rusu a plecat cu capul plecat. Acestea sunt doar două momente, dar au fost și altele tot atât de misterioase, sau chiar miraculoase, pe care starețul Mănăstirii «Sfânta Ana» Rohia a trebuit să le întâmpine. În 1944, a fost ridicat de trei ori de la mănăstire și dus sub escortă, dar au venit momente și mai grele în următorii 7 ani. Între 1949 și 1955, la fiecare hram, mănăstirea era înconjurată de armată și securitate care nu-i lăsa pe creștini să se apropie. În acea perioadă, starețul Justinian era în mare pericol de a fi arestat și a fost făcut vinovat de tot ce se întâmpla la mănăstire, pentru că mănăstirea era vizitată de multe persoane. Apoi, împotriva tuturor amenințărilor autorităților care voiau să-l aresteze pentru a doua oară pe Nicolae Steinhardt, Justinian l-a primit pe acesta la mănăstire. Dar Justinian Chira, fiind episcop vicar la Cluj, împotriva tuturor amenințărilor l-a luat pe Steinhardt sub ocrotirea lui și a Mănăstirii Rohia, iar datorită respectului acestora din partea poporului, Steinhardt a fost lăsat să scrie și să le vorbească credincioșilor. Dacă Steinhardt nu ar fi fost ocrotit și încurajat să scrie, literatura noastră și viața culturală a României ar fi fost cu mult mai săracă.

În concluzie, prin tot ce a făcut, cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru Biserică, pentru Mănăstirea Rohia, pentru viața duhovnicească, prin cuvânt, prin viața modestă, prin scris și prin tot ce a adunat ca prețioasă

zestre pentru patrimoniul național și în mod deosebit pentru Mănăstirea Rohia (pe care a ajuta-o moral, spiritual și financiar), Justinian, întemeietorul în duh al Mănăstirii Rohia, este mulțumit și se poate întoarce în «pământul din care a fost luat», în «casa» pe care a dorit să i-o facă iubiții lui frați la poarta de intrare în ograda Mănăstirii Rohia. Dar «întemeietorul» mănăstirii a fost și el împreună cu colaboratorii pe care i-a avut în toți anii aceștia, din 1944. Când vizitatorul de la București mi-a zis «se spune că sunteți ctitorul mănăstirii», am ținut să îi spun că tot poporul este ctitorul Mănăstirii Rohia, tot poporul care vine zilnic cu trei bănuți în mână, ca și văduva pe care a lădat-o Mântuitorul. Iar acum, aici, văduve, orfani, bătrâni, bărbați și femei dau viață mănăstirii și prin aceasta devin ctitori și binefăcători ai Mănăstirii Rohia”.

(Reflecții I, pag. 37)

„Oeste LUCRURI IN
 TVELE SI PUNE, IN FOE
 COZ DIN ELE. PENTRU CE
 NU U-NEAM IS
 F IM UN ENOM D UN FO
 N O ? E O I !”.

ÎPS Justinian

Mulți se întreabă cum a reușit ÎPS Justinian să scape de arestările din perioada comunistă, mai ales că avea predici extrem de dure, dar adevărate, și a fost în permanență un sprijin pentru cei care au suferit din cauza regimului. Răspunsul e simplu: l-a ocrotit Dumnezeu, pentru ca, la rândul său, să poată ocroti poporul. Încercări de arestare au fost, însă. Și nu una sau două, ci patru. Dar, vorba unui alt sfânt contemporan: „un om care crede în Dumnezeu e un om liber”. Iar ÎPS Justinian a rămas liber, și fizic și spiritual.

„Un om care crede în Dumnezeu e un om liber”

POVESTEA CELOR PATRU ARESTĂRI

„Eram la Rohia în 1944 și, în ziua de 23 august, am fost arestat și eu, și încă un diacon. Și au venit jandarmii și ne-au dus la primărie în Rohia. Primarul era fierar, fusese coaciul Rohiei. Pe el l-au pus primar, că se ocupa de ticăloșii. Nu ne-au făcut nimic, dar ne-au ținut o zi. Când ne-au arestat, am stat liniștit. Bietul diacon era mai încrunțat. Pe atunci, nu era drumul actual de la Rohia, ci coboram pe vale. Diaconul, săracu', era speriat și încrunțat. Și, când am ieșit din pădure, că eram duși de niște unguri din Lăpuș, mi-a zis «ție nu-ți fac nimic, că ești om de omenie», dar diaconului i-a tras două palme, că i-a și căzut pălăria în drum. El, instinctiv, se repede să-și recupereze pălăria, iar eu am început să strig «lasă pălăria, nu fugi, că ăștia te împușcă!».

A fost o a doua arestare când m-au dus la Lăpuș, dar nici acolo nu ne-au ținut mult. Eram cu încă un călugăr și ne-au lăsat să mergem noaptea la Mănăstire. Îi spuneam celuilalt

călugăr să fim atenți dacă auzim vreo mișcare, că poate ăștia vor să ne împuște pe timp de noapte.

A treia oară când am fost arestat a fost în 4 septembrie 1944. Atunci au arestat toți preoții și ne-au adunat pe toți la Dej, la jandarmi. Era o curte plină de preoți, intelectuali, învățători. Nimeni nu știa nimic ce se va întâmpla cu noi. De exemplu, preotul de la Răzoare fusese căpitan în armata austro-ungară. Acum e prima dată când o spun. Ne întrebam toți ce vor face cu noi. Erau și preoți care vorbeau ungurește sau nemțește. Ne-au ținut așa până după miezul nopții. Până atunci, s-au făcut că nu știe niciunul românește, dar, după miezul nopții, a venit comandantul și a spus «vă eliberăm».

(...) Apoi, când a fost schimbarea din 23 august 1944, oamenii din Rohia îmi spuneau să fug, că mă vor aresta. Dar m-am gândit că, dacă numai doi pași fac în pădure, vor avea motiv să mă caute și să mă împuște. Am decis

să rămân la datorie și așa s-a întâmplat și când a venit regimul comunist. Oamenii îmi spuneau: «părinte stareț, fugiți undeva, ascundeți-vă!».

Dar știam că, din momentul în care fug sunt declarat dușman.

La un moment dat, după '47, s-a făcut o percheziție la mănăstiri. Regele își dăduse demisia. Din '44 eu aveam în birou tabloul lui Mihai. Dar, când regele a abdicat, eu nu m-am mai gândit la acel tablou. Și a doua sau a treia zi după abdicare, au venit la percheziție. Eu nu eram la Mănăstire, eram la Cluj cu ceva treburi la Episcopie. Am fost anunțat că a fost control la Mănăstire. În soba unui călugăr bătrân au găsit un pistol ruginit care rămase acolo din '40 și nimeni nu știa de el. Acesta a fost unul dintre obiectele incriminatoare. De asemenea, unul dintre călugări lucrase la o unitate militară la mobilier pentru paraclisul din capela militară, iar militarii i-au spus că nu au bani să-l plătească, dar pentru munca

„Oamenii
 ÎMI SPUNEAU:
 «PĂRINTE STAREȚ,
 FUGIȚI UNDEVA,
 ASCUNDEȚI-VĂ!».

DAR ȘTIAM CE, DIN
 MOMENTUL ÎN
 CARE FUGIM
 DECLARAT DUȘMAN”.

ÎPS Justinian

depusă i-au dat niște foi de cort. Au fost confiscate și acestea. Au căutat în bibliotecă, dar nu li s-a părut nimic deosebit. Au ajuns în biroul meu. Aveam pe noptieră o carte de Nichifor Crainic «Ortodoxie și etnocrație». Când am aflat de percheziție, primul lucru la care m-am gândit a fost această carte, că știam că este pe noptieră. Cartea aceea la acea vreme era foarte periculoasă, pentru că era naționalistă. Deci m-am și gândit că-i gata condamnarea. Și ce credeți? Ei au umblat prin cameră peste tot, au luat cartea în mână dar nu și-au dat seama. Crainic era fugit, iar cartea era naționalistă. Dar ei nu s-au legat de această carte, din moment ce era la vedere, ci s-au legat de o carte din sertarul mesei. Și anume, era o carte cu titlul «Despre educația sexuală».

Deși cartea era foarte corectă despre educația sexuală abordată în termenii cei mai științifici cu putință, cu abordări medicale și tot ce presupune. Dar, găsind-o în sertar, a zis «ia cu ce se ocupă starețul!». I-a adunat pe frații din mănăstire și s-a arătat cartea ca pe un trofeu, ca și pe un act de mare imoralitate. Dar unul dintre călugări, avea vreo douăzeci și ceva de ani, a spus «nu-i ascunsă cartea. Cartea o cunoaștem toți, că starețul ne-a prezentat-o și am studiat-o împreună cu toții». Dar au întrebat de ce nu-i în raft. Iar acesta a răspuns că acolo umblă și vizitatorii credincioși și, ca să nu fie sminteală cum vouă vi se pare, de aceea a considerat că nu poate fi pusă la vedere. Au pus-o în sertar din perversitate. Au luat pistolul ruginit, cartea, foile de cort și tabloul cu Regele.

După ce au plecat, călugărul mi-a dat telefon la Cluj. Cartea lui Nichifor Crainic a rămas pe birou. Așa că m-am dus la Episcop, la Nicolae Colan, și

i-am spus de percheziția de la Rohia. Mi s-a lăsat vorbă ca, în momentul în care mă întorc, să mă prezint la postul de jandarmi. Am mers cu autobuzul până la Măgoaja și de acolo am trecut pe jos, spre Rohia. Era în ianuarie și zăpada îmi era până la brâu. Am trecut dealul și nu am coborât în sat, ci direct la Mănăstire. N-am dormit toată noaptea, iar a doua zi m-am dus la postul de jandarmi. Au pus un jandarm lângă mine și m-au dus la Dej. Asta a fost a patra arestare, în 30 ianuarie, după abdicarea Regelui.

Am fost dus la Dej cu jandarmul lângă mine. Jandarmul de la Lăpuș m-a predat Securității. Am intrat într-un antreu, cu securistul lângă mine. Și îmi zicea: «ei părinte, ai călcat pe bec!». I-am spus «n-am călcat pe niciun bec». Nu îmi explic, dar eram liniștit, pentru că tot timpul mă simțeam ocrotit. Pe acel antreu erau patru uși. Una, pe care am intrat, în față, era o ușă cu sticlă mată unde se vedeau umbre și două uși în lateral. În timp ce mă ținea acolo, pe una dintre ușile din lateral am văzut că vine de afară un om cu escortă. Venea din curte un om de pe care efectiv curgea carnea. Au intrat pe ușa laterală, l-au trecut prin fața mea și l-au băgat pe cealaltă ușă laterală. L-am văzut că hainele îi erau zdreanță și curgea carnea de pe el. L-au trecut prin fața mea să mă intimideze. M-am uitat la el, dar nu am dat niciun semn că m-a impresionat.

După acest episod, se deschide ușa și vine un individ pe care îl cunoașteam, pentru că vizitase de două ori Rohia și vorbea cu mine. Iulius îl chema. Era evreu, adjunctul comandantului securității din Dej. Când vine, zice «bună ziua!». La care eu răspund «bună ziua! Așa mă bucur domnule Iulius că te văd!». Iar

el, cu accent evreiesc spune «da, di cie?». Răspund: «Pentru că ești evreu!». A făcut ochii mari: «și cie-i cu asta?». Spun: «uite, ce-i cu asta domnule Iulius, dumneata ești vechi comunist, dumneata ai luptat în garda comunistă în 1936 în plină Revoluție în Spania și, în al doilea rând, dumneata ai văzut ce dramă s-a întâmplat aici în '44, cum au suferit și au fost exterminați evreii. Dumneata știi ce înseamnă să fii ucis nevinovat. Dumneata știi ce înseamnă suferința din cauza rigorilor unui regim. De aceea, eu am încredere că dumneata o să mă ocrotești, că știi că eu nu am nicio pată». Și, atunci, Iulius a scos o tabacheră de aur, o deschide și mă servește cu o țigară. Adică, era semn că l-am cucerit și era un gest de maximă amabilitate. Când mi-a întins tabachera, am zis «mulțumesc», deși nu am fumat în viața mea. Și cu aceea am luat o țigară. Mai mult, mi-a dat și foc. Văzând asta, a zis «fii liniștit, ai să te întorci acasă!». Mi-a spus: ieși de la noi și te duci în piață, sub biserica reformată este un autobuz și intră în mașină și aștepti în liniște.

Îmi amintesc perfect. Aveam mari emoții. Am ieșit și m-am dus la autobuz. Într-adevăr, acolo era un autobuz mare în care nu era nimeni, nici șofer. Eu am urcat în el și m-am așezat pe un scaun. Iar peste vreo 20 de minute, văd că vine o gloată de oameni. Erau oameni din Lăpușul Românesc. Și urcă în autobuz și când dau cu ochii de mine «vai, uite că-i aici și părintele stareț!». Și atunci toți au început să mă întrebe «oare ce-or face cu noi?», «oare unde ne-or duce?». Eu, venind de la Securitate și știind că mergem acasă, le-am spus că mergem acasă, dar ei ziceau «nu credem». Peste alte vreo 10 minute, vine șoferul, se pune la volan și pornim spre casă. Erau vreo 80-90 de oameni care fuseseră și ei ridicați, pentru că erau învinuiți că au legătură cu partizanii de la Țibleș. Faza cu țigara, că am luat-o și am aprins-o, a fost un gest de prezență de spirit care m-a ajutat să trec răzând pe lângă moarte. Deci, am avut și eu patru arestări. Nu le-am mai spus nimănui, pentru că aceste lucruri nu trebuie spuse, nu fac caz din ele. Pentru că nu vreau să fiu erou după război”.

(Justinian - Arhiepiscopul care ne arată pasul lui Dumnezeu în Nordul României, pag. 55 – 63)

30 OCTOMBRIE 1959. ÎPS JUSTINIAN A RĂMAS DOAR CU MAICA DOMNULUI, LA MĂNĂSTIREA ROHIA

„Mântuind, mântuiește-te!”

La 27 octombrie 1959, Mănăstirea Rohia a primit un ordin prin care viețuitorii care nu împliniseră 25 de ani erau obligați să părăsească această vatră monahală. Astfel, toți viețuitorii au fost nevoiți să părăsească Mănăstirea Rohia. În 30 octombrie, starețul Justinian Chira a rămas singur. Până în 1964, nu s-a mai permis primirea în mănăstiri a noi tineri călugări, iar întreaga viață mănăstirească a fost supravegheată cu multă atenție de organele de securitate ale statului. Dar, în acele clipe grele, starețul Justinian a simțit, mai mult ca niciodată, ocrotirea Maicii Domnului.

„În 30 octombrie 1959 am împlinit o poruncă de la Bunul Dumnezeu, un plan greu de înțeles după judecata omenească, o poruncă ce se oglindește în cuvântul: «mântuind, mântuiește-te!» Mai exact, acceptând ca întreaga obște să se retragă în urma dispoziției date de puterea lumească-diavolească, iar eu să rămân singur la miezul nopții, în întuneric, în fața modestei biserici a Mănăstirii Rohia, de fapt, am salvat obștea și mănăstirea de grave urmări care m-ar fi strivit și pe mine. Cu multă durere, am primit lovitura de a rămâne singur la datorie – și aproape treizeci de ani am ținut candela aprinsă, poarta Mănăstirii deschisă și viața nestinsă din vatra Rohiei, primind în brațe poporul și pe toți cei care se retrăgeau la mama lor, la Mănăstirea «Sfânta Ana»

Rohia. Și în felul acesta, din 1959 și până în 1989, viața duhovnicească de la Rohia nu a încetat. Au fost multe și grele ispite și încercări, dar și mari bucurii am avut atât eu, cât și mănăstirea în acei ani. Harul, puterea și mila lui Dumnezeu au vegheat și au supravegheat Mănăstirea Rohia și Biserica lui Hristos din România, dar și peste noi umiliții și păcătoșii slujitori ai lui Dumnezeu, ai Maicii Domnului, ai Milostivului Iisus Hristos. În 1959, monahismul și viața duhovnicească din România au fost decapitate, cu mari jertfe, dar în 1989 cerul s-a deschis și a coborât peste țara noastră libertatea – ciuntită, desfigurată, falsificată, obosită, îmbătrânită, necunoscută de poporul român, dar vie, blândă și luminoasă. Libertatea a fost încărcată de binefaceri de care poporul român

a fost lipsit aproape cincizeci de ani. Cu vrerea sau fără vrerea conducătorilor statului, peste țară a coborât o nouă atmosferă. Poporul a început să se liniștească, să devină mai blând și cuminte. La orizont se întrezărea că se apropie o nouă eră, o nouă trăire, așa cum exista mai demult în spațiul sacru românesc, care era luminat și binecuvântat de legea strămoșească, legea ortodoxă, legea binecuvântatului Neam românesc. Văzând această schimbare profundă în viața noastră sufletească, am simțit și simt o mare bucurie în sufletul și inima mea,

(Reflecții VI, pag 143)

„Da, i-am răspuns părintelui Serafim, dacă nu eram noi doi aici, acum locul era pustiu. Înțelesul acestor cuvinte avea legătură cu unele fapte din trecutul vieții Mănăstirii Rohia. Am fost «îndemnați» de multe ori să plecăm «acasă», dar asta ar fi însemnat ca Mănăstirea Rohia să rămână pustie. Pentru un călugăr, plecarea din mănăstire, plecarea «acasă» înseamnă plecarea din această lume. Pentru un monah, nu există pe pământ «acasă», pentru că «acasă» este numai sus în ceruri. Pentru că un monah a fost chemat pentru Iisus Hristos, a fost chemat să se lepede de mama și de tata, a fost chemat spre dăruire totală pentru cele de sus și despărțire totală de cele de jos. A spune cuvântul «acasă» înseamnă pentru un monah o cădere din starea în care se află, de ucenic, de apostol, de slujitor al lui Hristos?»

care bate în ritmul inimii întregului Popor Român. Inima Poporului Român a început să bată de când s-a născut sub razele binefăcătoare ale Evangheliei lui Hristos și bate în ritm cu inima lui Hristos, care este inima lui Dumnezeu. Aleluia. Aleluia.”

(Reflecții V, pag. 139)

De câte ori ÎPS Justinian vizita Mănăstirea Rohia, simțea că merge la Mama Sa, la Mama noastră, acasă. De fapt, așa și era. Maica Domnului i-a arătat mereu că îi poartă de grijă și că, chiar și atunci când ne simțim singuri și deznădăjduiți, Ea ne este mereu alături, nu ne părăsește niciodată: „Joi, 30 octombrie 2013. În aceste trei zile pe care le-am petrecut

„În 1959 am rămas singur în fața Mănăstirii Rohia, când toată obștea a plecat. Știam că în jur este securitatea, nu îi vedeam, dar știam că este dispoziție să supravegheze dacă pleacă călugării. Dimineață am coborât din cameră în bucătărie. Și atunci bucătăria era ca și acum, jos, sub casă, singura deosebire era că atunci casa era de lemn. Acum, casa este cu podea de beton și din bucătărie nu se aude ce se întâmplă deasupra. Atunci, tavanul bucătăriei era din lemn, fără umplutură între lemne, și se auzea tot ce se întâmplă sus.

la Rohia am avut sentimentul că întineresc. Pentru că, de câte ori vin la Rohia, retrăiesc zilele pe care le-am petrecut în această mănăstire de la început, în cei peste șaptezeci de ani. Parcă întineresc dacă vin să stau câteva zile și câteva nopți la Rohia. Aici mă simt acasă. Aici mă simt la mama care nu moare niciodată. În 30 octombrie 1959, când au plecat toți frații din mănăstire, mama, care nu moare niciodată, a venit plângând că mănăstirea a rămas pustie, iar eu am rămas singur. Ea, Maica Domnului, mi-a arătat de fapt că Mănăstirea

În dimineața aceea știam că trebuie să vină trei muncitori ca să ridice o claie cu fân care se răsturnase din cauza vântului. Toată obștea plecase, iar bătrâna Dochia, care lucra la bucătărie, era plecată și ea în sat. Eram singur și am început să curăț cartofi, să aibă Dochia să facă de mâncare la muncitori pe când se întoarce. Stând în bucătărie, am auzit pe târnațul de sus că intră cineva. Se auzeau pași foarte clar. De la primii pași pe târnaț am auzit. Și, în continuare, un plâns dureros de femeie, un plâns foarte puternic. Îmi amintesc foarte clar. Și atunci mi-am zis: ce necaz așa mare are această biată femeie, încât de dimineață a venit la mănăstire? Am lăsat vasul cu cartofii și am ieșit din bucătărie să merg sus să văd ce se întâmplă. Mi-am dat seama că a intrat pe târnaț și mergea spre ușa biroului, în casa de deasupra bucătăriei. Când am ajuns în față, nu era nimeni în târnaț. Îmi spun: a intrat în birou să mă caute. Și când ajung acolo, nu era nimeni în birou. Zic: o fi intrat în camera de alături. Am intrat acolo, dar nu era nici în camera de alături. M-am dus în a treia cameră, că

Rohia n-a rămas pustie, iar eu nu am rămas singur. În dimineața zilei de 1 noiembrie 1959, Maica Domnului a plâns, pentru că frații și părinții mănăstirii, copiii ei din mănăstire, au fost alungați de slujitorii lumii. Doar o rădăcină a rămas aici, iar de această rădăcină a avut Ea grijă, Ea, Stăpâna Casei din Dealul Viei de la Rohia. A avut grijă ca această rădăcină să nu se veștejească, ci să crească, să înflorească și să rodească, iar din rodul ei să se îndulcească toate păsările cerului și să adăpostească toți copiii pământului.”

(Reflecții III, pag 116)

eram intrigat deja că doar «nu a intrat în pământ!». Doar clar auzisem plâns de femeie și pașii ei! Nu era nici în a treia cameră. Am ieșit din stăreție și am intrat în biserică, gândindu-mă că a ieșit din biroul unde m-a căutat și o fi intrat în biserică. Dar nici în biserică nu era nimeni. Era ușa de la altar deschisă, dar nu era nimeni. Am intrat în altar. Lângă altar era o cameră, veșmântărie unde erau dulapurile cu veșminte. Dar nu era nici acolo. Am ieșit din nou afară, am înconjurat biserică și m-am întors în fața bisericii. Abia atunci am realizat că plânsul și pașii erau ai Maicii Sfinte! Că a rămas casa ei goală. Că Mănăstirea Rohia e numită Casa Maicii Domnului! Și, prin extensie, eu aș spune că fiecare mănăstire e Casa Maicii Domnului. Ea ne-a înfiat pe toți copiii lui Adam. Toți suntem fiii Maicii Domnului! E mama noastră a tuturor! Această întâmplare nu mi-o poate nimeni nega, iar cazuri de acestea au fost mai multe.”

(Justinian - Arhiepiscopul care ne arată pasul lui Dumnezeu în Nordul României, pag 64 – 66)

„Am dorit întotdeauna să le vorbesc oamenilor despre Dumnezeu și să-I vorbesc lui Dumnezeu despre oameni. Aceasta a fost întotdeauna bucuria mea și, pentru ca să nu o duc cu mine în mormânt, am încercat să scriu cuvintele pe care le-am avut inspirate, să le tipăresc și să le difuzez prin cărți și reviste, dar și să vorbesc în interviuri atunci când am fost solicitat pentru radio sau televiziuni. Nu sunt mulțumit de tot ce am scris sau am vorbit la radio sau televiziune, dar mi-am făcut și această datorie ca pe o sfântă și modestă ascultare, pentru că m-am gândit că și pe aceste căi poate voi aduce vreun folos, lumină și mângâiere oamenilor”

(Reflecții V, – pag 71)

La propunerea Episcopului Teofil Herineanu, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îl ridică pe ÎPS Justinian la treapta de arhieru, la 9 iunie 1973, fiind hirotonit ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, la 9 septembrie 1973, și primind supranumele de „Maramureșeanul”.

„În 1973, când Justinian Chira a fost ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, starețul Mănăstirii Rohia a propus să fie numit stareț ieromonahul Serafim Man. Părintele Serafim Man a fost un vrednic urmaș al lui Justinian. Serafim a continuat reînțemeierea Mănăstirii Rohia, a adunat materiale și, după planurile făcute de Justinian, a construit Casa cu Paraclis pe stânca din fața bisericii Mănăstirii Rohia. Dar, ceea ce este foarte important, Serafim a continuat lucrarea duhovnicească a lui Justinian, vestind Cuvântul lui Dumnezeu prin predici inspirate. Iar, prin ce a scris și a tipărit, a întregit atmosfera și rânduiala de viață liturgică, duhovnicească, misionară, stabilită în Mănăstirea «Sfânta Ana» Rohia. Părintele Serafim s-a îmbolnăvit grav de cancer și, printr-un miracol

dumnezeiesc, s-a vindecat. Dar s-a retras de la conducerea mănăstirii și, după aceea, episcopul vicar de la Cluj a propus să fie numit pe postul de stareț al Mănăstirii Rohia ieromonahul Iustin Hodea, ucenicul părintelui Serafim. Părintele Iustin a fost și el un foarte vrednic întemeietor al Mănăstirii Rohia. Părintele Iustin a adunat o obște de tineri vrednici în jurul lui, pe care i-a educat, i-a format, i-a trimis la școli și i-a ajutat să se formeze în duhul Rohiei. Aceștia au continuat stilul de viață al Mănăstirii Rohia început în 1944. Vrednici, foarte vrednici sunt acești fii ai Rohiei. După eliberarea țării, după eliberarea României de sub regimul comunist, după ce viața bisericească a început să se dezvolte liber, după ce s-a reînființat Episcopia Maramureșului și Sătmarului, mănăstirile au început să se înmulțească, ajungând, în 2014, la 30 de mănăstiri și schituri. Aproape

„Și la Sinod, cât și în alte adunări, am vorbit, nu am tăcut, atunci când era nevoie. Am vorbit apăsător și înainte de 1989, în timpul regimului comunist, am vorbit fără frică, cu o îndrăzneală sfântă, dar fără orgoliu și fără duh de reacționar. Și de aceea am fost ascultat și nu am fost dușmănit și nici condamnat. Cuvântul pe care l-am exprimat și în scris și cu grai a fost respectat chiar și în vremuri de dictatură sau când era cenzură. Pentru că am știut cum să vorbesc și cum să scriu, fără să fiu refuzat sau condamnat. Iar asta pentru că am vorbit întotdeauna cuvântul lui Dumnezeu, cum ne-a învățat Iisus Hristos, condamnăm păcatul și nu pe păcătos, minciuna, fățărnicia, răutatea, necunoștința – în sine, și nimeni nu se supăra. Acum, privind în urmă, sunt mulțumit că m-a ajutat Dumnezeu și din cele bune și drepte să nu mă prăbușesc.”

(Reflecții V, pag 73)

Justinian „Maramureșeanul”

La toate aceste mănăstiri și schituri sunt stareți formați la Mănăstirea «Sfânta Ana» Rohia și sunt conduse cu rânduiala de la Mănăstirea Rohia. Aceasta este realizarea cea mai importantă a întemeietorilor Rohiei: Justinian, Serafim și Iustin. Deosebit de sfântă și prețioasă este această realizare a Mănăstirii Rohia pentru viața creștin-ortodoxă românească. Privind viața, osteneala și munca obștii de la Rohia, mi se umple sufletul de lumină, de bucurie, de profundă mulțumire sufletească. Pentru că văd roadele. Văd în jurul meu la Rohia, dar și în toate mănăstirile, schiturile și parohiile frumoasa oaste de preoți

ai lui Iisus Hristos, vrednici, tineri, luminoși, slujind la cele peste cinci sute de altare ale lui Hristos din această zonă, din această Eparhie în care Dumnezeu m-a pus chiriarh. Mă mișcă profund toate acestea, fiind conștient cât de mare și sfântă datorie am pentru sufletele tuturor. Mereu mă gândesc la toți, pe toți îi văd cât sunt de frumoși, cât sunt de prețioși și de iubiți de Iisus Hristos, de Tatăl Nostru cel din Ceruri și de toți Sfinții Bisericii lui Hristos. Stau în fața acestui popor care este ca un munte de lumină. Iar eu sunt atât de mic, o slugă, un umilit slujitor al Bunului Dumnezeu, Stăpânul

Cerului și al Pământului. Acum și în veci eu sunt dator să spăl picioarele tuturor celor care cred, ascultă și îl iubesc pe Hristos! Ca niște vlăstare, ca niște muguri sunt toți ucenicii, toți colaboratorii, toți cei care din 1944 s-au născut și au crescut în ograda Bisericii noastre Ortodoxe. Aceasta este adevărata comoară pe care am adunat-o!”

(Reflecții II, pag 39)

„Stăpânit de o vie emoție, stau astăzi în fața Înalt preasfințiților și Preasfințiților membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Preafericitul nostru Părinte Patriarh Justinian. Prin votul Sfântului Sinod, sunt chemat azi la treapta arhieriei și la slujirea de arhieru-vicar al de Dumnezeu păzitei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Dând slavă lui Dumnezeu pentru că m-a învrednicit să ajung la acest important și plin de răspundere ceas al vieții mele, mă simt îndatorat să vă exprim mulțumirea mea, asigurându-vă de întreaga mea ascultare.

Cu fiască supunere, răspund acestei chemări, potrivit cuvintelor Sfintei Scripturi: «Iată vin îndată» (Apoc. 22,12). Întrucât vrednicia de arhieru-vicar la care am fost chemat azi pune pe umerii mei îndatoriri noi. Vă încredințez, Preafericite Părinte Patriarh, pe dumneavoastră, Domnule Președinte al Departamentului Cultelor și pe toți membrii Sfântului Sinod, de toată buna mea vrere de a fi în noua slujire în care am fost chemat, un arhieru după rânduiala dreptslăvitoare Bisericii ortodoxe și un fiu devotat al scumpei noastre Patrii, cât mă va ține bunul Dumnezeu în această viață.

Am muncit cu statornicie, fără întrerupere, peste 30 de ani, la Mănăstirea «Sfânta Ana» - Rohia, județul Maramureș. M-am străduit să fac din Mănăstirea «Sfânta Ana» de la Rohia o vatră de trăire și lumină ortodoxă. Către această vatră de spiritualitate ortodoxă și-au îndreptat pașii, de-a lungul anilor, nenumărați fii ai Bisericii noastre și acolo au aflat ei scut de nădejde al credinței lor”- Cuvânt rostit în data de 9 iunie 1973, în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, după alegerea ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

(Text publicat în revista „Mitropolia Ardealului” nr.9-10, septembrie-octombrie 1973, p. 923-926)

„Azi, vineri, 12 august 2016, la ora 10, am fost anunțat că ieri, 11 august 2016, a fost înălțată Sfânta Cruce pe Catedrala Episcopală din Baia Mare, cu hramul „Sfânta Treime”. Aleluia! Aleluia! Aleluia! Slavă Ție Doamne, Slavă Ție! Îți mulțumesc Ție, Doamne, că prin puterea și cu ajutorul Tău s-a împlinit această mare, sfântă și dumnezeiască lucrare, finalizarea construcției pe verticală a Catedralei Ortodoxe Române din capitala nord-vestului României, din Baia Mare. În 20 iulie 1990, înconjurat de un mare sobor de preoți și diaconi, împreună cu poporul dreptcredincios, am sfințit locul și am pus piatra fundamentală pentru acest sfânt și dumnezeiesc altar. Zi binecuvântată este pentru mine această zi de 11 august 2016, când s-a înălțat dumnezeiasca Cruce pe Catedrala Ortodoxă Română din inima Maramureșului – Baia Mare! Slavă Ție Doamne, Slavă Ție!”

(Reflecții III, pag 131)

Reînființarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului

După revoluția din 1989, s-a reînființat Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmarului. Cine putea să fie mai potrivit pentru a ocupa scaunul de titular al acestei noi eparhii? Evident, Preasfințitul Justinian, fiul acestor meleaguri.

Astfel că, la 22 septembrie 1990, Adunarea Națională Bisericească îl alege episcop în fruntea acestei eparhii, iar la 11 noiembrie 1990 este întronizat la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Baia Mare (vechea Catedrală), de către Înaltpreasfințitul Părinte dr. Antonie Plămădeală – Mitropolitul Ardealului. Ca episcop titular, a înființat secția de Teologie

Ortodoxă din cadrul Facultății de Litere din Baia Mare, Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare, revista eparhială „Graiul Bisericii Noastre” și a pus piatra de temelie la zeci de biserici de enorie și de mănăstiri. Dacă la întronizarea Înaltpreasfințitului Sale erau trei mănăstiri, după 26 de ani de activitate pastorală, în eparhia noastră sunt astăzi 30 de mănăstiri și 10

schituri. La 13 decembrie 2009, a fost ridicat la rang de Arhiepiscop onorific, de către Preafericitul Părinte dr. Daniel Ciobotea – Patriarhul României, în Catedrala „Sfânta Treime” din Baia Mare.

„În 1990, s-a reînființat Episcopia Maramureșului și am fost instalat episcop al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Tot în acel an, am sfințit locul și am pus piatra de temelie

Cuvânt la hirotonirea într-un arhieru

„Cu smerenie, cu credință și cu dragoste vin azi în fața Bunului Dumnezeu și îi mulțumesc pentru toate câte mi-a rânduit în viață. Ziua de azi e zi plină de lumină pentru mine, pentru că azi, aici, în această măreață catedrală a Ortodoxiei noastre, m-a învrednicit Dumnezeu să primesc coroana cea sfântă a arhieriei. Strălucită este această coroană, dar în același timp și foarte grea. Ea este chipul aceleiași cununii pe care Iisus Hristos a primit-o pe cap în pretoriu și a purtat-o de-a lungul drumului crucii, până pe creasta Căpățâni.

Această coroană obligă în același timp. Ea încearcă de cea mai mare răspundere pe cel ce o primește, față de Dumnezeu în primul rând, față de Biserica lui Hristos și față de toți credincioșii care fac parte din această Biserică, față de societatea în mijlocul căreia trăiește. Până acum am trăit peste treizeci și doi de ani în Mănăstirea «Sfânta Ana» de la Rohia, din județul Maramureș. Dar, deși se pare că am trăit retras acolo, în acele dumbrăvi sacre de la Rohia, nu am trăit totuși izolat de oameni, nu m-am rupt de viață. Dimpotrivă, înainte de a ajunge aici în fața noii

mele încredințări, am trăit de fapt acolo unde se află inima Bisericii, în mijlocul credincioșilor, lângă inima popoului și, atent, am ascultat mereu cum bate această inimă. Am ascultat ecourile lumii de azi, am căutat să înțeleg spre ce orizonturi se îndreaptă pașii popoului nostru în minunata sa istorie pe care și-o făurește în zilele noastre. Acum, dacă așa a fost voia lui Dumnezeu, plec la un nou drum, stăpânit de o singură dorință: să fiu mai departe slujitor bun al lui Dumnezeu și al semenilor mei dragi”.

„În Episcopia Maramureșului și Sătmarului totul este întinerit, transfigurat, transformat. Avem biserici și altare în cel mai autentic stil ortodox și românesc, iar acest lucru s-a petrecut în mare măsură datorită râvnii, dragostei și credinței ierarhilor. Episcopul vicar Iustin a alergat, în ultimul timp, din parohie în parohie, neobosit, a alergat din sat în sat și peste tot a îndreptat ceea ce era necesar să fie îndreptat. Binecuvântez momentele în care Dumnezeu m-a îndemnat și m-a luminat să-l propun pe părintele Iustin de la Mănăstirea Rohia să fie ales și numit episcop al plaiurilor din nord-vestul României, să vină, alături de episcopul Justinian, care era și el bătrân după 29 de ani de slujire la altarul Mănăstirii Rohia și 17 ani de slujire arhierescă alături de arhiepiscopul Teofil de la Cluj.

pentru construirea Catedralei episcopale, căreia i-am dat hramul Dumnezeieștii Treimi. În 1990, am înființat și Seminarul Teologic din Baia Mare și, cu ajutorul autorităților locale, am obținut spațiul pentru reședința episcopală. După patru ani de slujire, am propus să fie înființat postul de episcop vicar eparhial. Pentru acest scaun, am propus să fie ales arhieru arhimandritul Iustin – Ioan Hodea din Mănăstirea Rohia, născut în Maramureșul istoric, în comuna Rozavlea. Propunerea pentru postul de arhieru vicar a fost primită foarte greu de Patriarhul Teoctist și Mitropolitul Antonie al Ardealului, care voiau să trimită pe altcineva pe acest post. Cu ajutorul și cu puterea lui Dumnezeu, am rezistat să stau o noapte întreagă de vorbă cu Patriarhul și cu Mitropolitul, iar a doua zi Sfântul Sinod l-a aprobat pe candidatul pe care l-am propus eu. Alegerea și numirea pe care am făcut-o a fost providențială, Preasfințitul Iustin fiind «omul potrivit la locul potrivit».

Vredniciile Episcopului Iustin nu se pot spune pe deplin. La început au fost greutăți pe care i le-am făcut eu arhierului Iustin. Au fost unele greutăți mici și inocente pe care mi le-a creat și Preasfințitul Iustin mic. Până când Dumnezeu mi-a dat mie răbdare, iar Preasfințitului Iustin excelență și maturizare în importanta slujire de arhieru și misionar, slujitor al Bisericii lui Iisus Hristos din Maramureș și Sătmar. Prin răbdarea și înțelepciunea pe care le avem amândoi ierarhii, am depășit toate greutățile, iar astăzi, Eparhia Maramureșului și Sătmarului este pe un loc foarte bun în Patriarhia Ortodoxă Română. Din 1990, în douăzeci și cinci de ani s-au construit multe biserici și case parohiale, s-au înființat aproape patruzeci de mănăstiri, în condițiile în care existau doar patru în două județe. S-a construit Catedrala Episcopală, în inima orașului, pe două nivele (un demisol frumos și bine înzestrat și

Acum, ridicat de Dumnezeu pe vârful muntelui de 95 de ani, văd înălțimile și adâncurile vieții, care nu m-au tulburat. Am rămas și acum ca și la 20 de ani, când am plecat din casa părintească și am intrat pe poarta cerească a Sfintei Mănăstiri Rohia, fără să mă uit niciodată înapoi. Mână în mână, aici cu Stăpânul meu, cu Iisus Hristos, însoțit de frații mei, dintre care cel dintâi a fost tânărul Ioan Hodea, pot să spun că a fost providențială alegerea lui Iustin Hodea Maramureșeanul pentru slujba de arhieru al voievodalului ținut al Maramureșului și Sătmarului. Așa cum este reședința din Baia Mare este toată Eparhia – cu preoți și popor, altare și locuri care au îmbrăcat haină nouă, mai aproape de haina primilor creștini. Și, împreună cu Iisus Hristos, maramureșenii sunt mai aproape de Dumnezeu. Pentru că maramureșenii sunt și acum mai aproape de Cer decât în orice loc”.

(Reflecții III, – pag 128)

corpul Catedralei peste demisol de o măreție deosebită). Când scriu aceste cuvinte, abia îmi stăpânesc emoțiile și admirația. Slavă Domnului! Tot ce s-a făcut din câte s-au făcut în Baia Mare și în întreaga Eparhie au mai presus de toate ajutorul lui Dumnezeu. În construirea măreței Catedrale, Preasfințitul Iustin, arhieru vicar, are cel mai mare merit și alături de el sunt și au fost monahii de la Mănăstirea «Sfânta Ana» Rohia, preoții și poporul. Prea Puternicul Dumnezeu este ctitorul și ocrotitorul sfintei Eparhii a Maramureșului și Sătmarului! Mărturie peste veacuri este toată lucrarea pe care o facem în aceste timpuri nespun de grele pentru religie, pentru credință, pentru Biserica Ortodoxă, pentru creștinism, pentru societatea de azi din România și din toată lumea”.

(Reflecții IV, pag 138-139)

PS Iustin, urmașul în duh al ÎPS Justinian

În 5 martie 2016, anul în care ÎPS Justinian a plecat să ne aștepte la Poarta Raiului, Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului nota în caietele sale: „La ora 0,45 m-am ridicat și am început să reflectez la problemele pe care le avem, la problemele Bisericii, ale țării și ale lumii, probleme de care nu pot să uit. Nu avem dreptul să le uităm, ci toți trebuie să ne rugăm la Dumnezeu, să gândim și, în măsura în care putem, cu știința și cu brațele să lucrăm, să ne implicăm cu toată puterea pe care am primit-o de la Preabunul Dumnezeu. La vârsta mea de nouăzeci și cinci de ani mă preocupă foarte mult zilele ce urmează. Eu sunt slab și bătrân, dar activitatea și viața Eparhiei, viața duhovnicească, administrativă și socială o las sub purtarea de grijă a Preasfințitului Iustin, care lucrează cu multă vrednicie și pricepere. Preasfințitul Iustin este la o vârstă binecuvântată, duhovnicească, pământească, iar eu sunt la vârsta patriarhală. Preabunul și Milostivul mă va chema să plec și să schimb scaunul de aici cu scaunul pe care mi l-a pregătit Stăpânul, Preabunul, Domn și Dumnezeu Iisus Hristos. Mântuitorul a spus înainte de a se înălța «Eu plec la Tatăl Meu și Tatăl vostru, la Dumnezeu Meu și

Dumnezeul vostru» (In. 20,17), cuvânt care-mi este atât de drag! Locul de aici, din acest spațiu, după plecarea mea cine-l va ocupa? Am speranța și credința că acest sfânt și binecuvântat loc îl va ocupa vrednicul urmaș al meu – arhiepiscopul Iustin Sigheteanul, care de douăzeci de ani merge în fruntea turmei deosebit de luminoase a iubitorilor de Hristos, maramureșeni și sătmăreni, care a fost cu dragoste și cu credință slujitor ca arhiepiscop vicar. Dar locul de arhiepiscop vicar rămas cine-l va ocupa? Cred că tot unul dintre frații noștri, care au fost născuți și crescuți de noi în vatra caldă și sfântă de la Rohia. Dacă va fi binecuvântat de noi, Dumnezeu se va bucura și Biserica și Episcopia Maramureșului și Sătmarului va înflori și va rodi în continuare. Doamne miluiește! Tu, Preabunule, știi că nu am fost niciodată subiectiv. Tu mi-ai ajutat să cunosc oamenii și să fiu drept. Și acum mă rog să mă ajuți să nu greșesc. Toți sunt buni, sunt vrednici, dar nu toți sunt potriviți să primească cununa de trandafiri a arhiepiscopului sau cununa cea sfântă de spini a răbdării și a modestiei. Doamne, făcă-se voia Ta și nu ne lăsa să greșim! Mare lucru este ca în viață să ajungă așa cum dorim: omul potrivit la locul potrivit. Amin.

Acum, la ceas târziu, când mă simt tot mai slab, acum, fără să cunoască nimeni, oasele nu mă ascultă și nu sunt în stare să poarte trupul. Inima obosită se silește să-și facă datoria. Acum, când timpul a trecut de mult de miezul nopții, ajută Stăpâne Prea Puternic pe argatul tău să-și termine în pace datoria! Bunule, ajută pe robul Tău, pe sluga Ta, pe păcătosul Justinian să păstreze candela aprinsă, ușa inimii deschisă, iubirea credinței și speranța vie și, astfel pregătit, să cad la picioarele Tale, Stăpâne, cântând: Aleluia – Aleluia – Aleluia! Este ora patru. Lumea doarme, iar îngerii se pregătesc să-i trezească pe oameni din somn ca să înceapă din nou să alerge, pentru că unii au cale lungă de făcut, iar alții au timp scurt de trăit. Pace tuturor, pace tuturor! Doamne miluiește, Doamne miluiește, Doamne iartă-ne pe toți, Doamne iartă-ne! Amin”

(Reflecții IV, pag 198)

ÎPS Justinian chiar a transmis Mitropolitului Andrei Andreicuț și Patriarhului Daniel, rugămintea sa: „Cu Înalt Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț am vorbit și doresc să-i adresez Preafericitului Părinte Patriarh Daniel un memoriu, prin care să propun, să-mi exprim dorința ca, după plecarea

PS Iustin a fost „mâna dreaptă” a ÎPS Justinian, cel mai apropiat colaborator și cel care i-a completat și continuat opera și munca încă din timpul vieții. Fiind uniți de „duhul Rohiei” și de vremurile grele, de început, ale Eparhiei noastre, ÎPS Justinian și PS Iustin au fost oamenii providențiali care au făcut din acest colț de țară un tărâm al spiritualității și al credinței. În toate scrierile și cuvintele sale de învățătură, ÎPS Justinian l-a văzut, firesc, pe PS Iustin ca urmașul său de drept la scaunul eparhial. Din fericire, dorința IPS Justinian s-a împlinit și PS Iustin a devenit Episcop al Maramureșului și Sătmarului, în 27 decembrie 2016.

mea, în sfântul scaun de episcop al Maramureșului și Sătmarului să fie numit, prin alegere, Preasfințitul Iustin Hodea, care a slujit și slujește cu mare vrednicie și fidelitate Eparhia Maramureșului și Sătmarului de peste 20 de ani. Cu Preasfințitul Iustin nu am vorbit niciodată despre acest lucru, dar eu am o sfântă datorie ca să-mi exprim această dorință sacră, sfântă și dreaptă în fața lui Dumnezeu, în fața Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în fața Sfântului și binecuvântatului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române – pe care l-am venerat și-l verez, unde m-am bucurat și eu de dragoste și cinstire. În această seară, la întâlnirea pe care am avut-o cu ÎPS Mitropolit Andrei la Mănăstirea Bârsana, l-am rugat să-i facă cunoscută Preafericitului Părinte Patriarh Daniel dorința pe care o am și propunerea pe care o fac. Pentru aceasta, eu nu aștept nicio recunoștință din partea Arhiepiscopului Iustin Hodea, după cum nu am așteptat nicio recunoștință nici când l-am propus și susținut categoric și în fața Patriarhului Teoctist pentru postul de episcop vicar la Maramureș, deși alții aveau alte

propuneri de candidați. Consider că propunerea mea pentru alegerea de episcop vicar a ieromonahului Ioan Hodea, starețul Mănăstirii Rohia, a fost providențială, după cum au fost toate propunerile pe care le-am făcut: de consilieri, de protoierei, de preoți și monahi, în rangul de arhimandriți, stareți, de preoți îmbunătățiți, din parohii și mănăstiri. Pentru toate acestea, cu umilință dau slavă lui Dumnezeu, fără să aștept niciodată recunoștință, pentru că eu nu am făcut nimic decât ceea ce am fost dator să fac (așa cum ne-a învățat Iisus Hristos, Domnul, Dumnezeu și Mântuitorul nostru). (pag. 351 – 355) * * * Cu insistență l-am rugat pe Mitropolitul Andrei să rețină și să țină seama de tot ce am spus în aceste pagini, pe care eu le consider că fac parte din Testamentul meu. Amin. Amin. Aleluia!”

(Reflecții V, pag. 217)

„Părintele Andrei Pop, secretar eparhial, mi-a adus de la librărie caiete pentru însemnările pe care le fac aproape zilnic din 1945, ajungând să scriu în Caietul 195. Am vorbit despre organizarea serviciului zilnic de la Episcopie și de disciplina bine condusă de cei doi arhiepiscopi – arhiepiscopul Justinian și episcopul Iustin – care, în armonie, administrează Biserica Ortodoxă din Eparhia Maramureșului și Sătmarului. Justinian are în atenție mai ales viața duhovnicească, iar Preasfințitul Iustin viața administrativă și misionară, activitate pe care o conduce cu deosebită competență, râvnă, pricepere și dragoste. De viața liturgică, de o mare importanță în Biserica lui Hristos, se ocupă în Eparhia noastră Preasfințitul Iustin. Viața liturgică de aici este deosebit de activă, iar Preasfințitul Iustin are un program complet și foarte complex. Preoții săvârșesc Sfânta Liturghie în toate duminicile și sărbătorile, dar și în zilele de peste săptămână, după rânduială. De asemenea, învățământul și activitatea culturală cu tinerii se realizează după un program activ și susținut. Ajutorarea săracilor, orfanilor și a văduvelor este supravegheată de preoții din parohiile satelor și orașelor. Privind toate acestea, privind activitatea Preasfințitului Iustin și a preoților am o mulțumire deosebită, pentru care laud pe Dumnezeu și-l mulțumesc neîncetat, ziua și noaptea. Pentru că într-o lume înstrăinată de Dumnezeu, viața religioasă și duhovnicească a Eparhiei este una frumoasă și înfloritoare! Consemnez toate acestea cu deosebită atenție, respect și dragoste de popor și de viața acestuia, care, pentru mine, este un popor sfânt. Bărbați, femei, tineri, bătrâni și copiii cunosc râvna tuturor de a păstra și respecta credința cuvioasă a Poporului Român. Acest popor are conștiința vie și dragostea de Biserică, de Iisus Hristos, de Maica Domnului, de sfinții îngeri, de moși și strămoși, de mormintele părinților și de datinile strămoșești. Toate acestea le mărturisesc în fața acestui tânăr și a fraților care slujesc cu inima, cu sufletul și cu viața curată, aici la Episcopie, la mănăstiri și în viața lor din sate și din orașe. Văd, aud, ascult, privesc, tac și mă minunez de elevi, de studenți, de cetățenii neîmbătrâniți, cât sunt de frumoși, cuminiți și sănătoși”.

(Reflecții IV, pag 207)

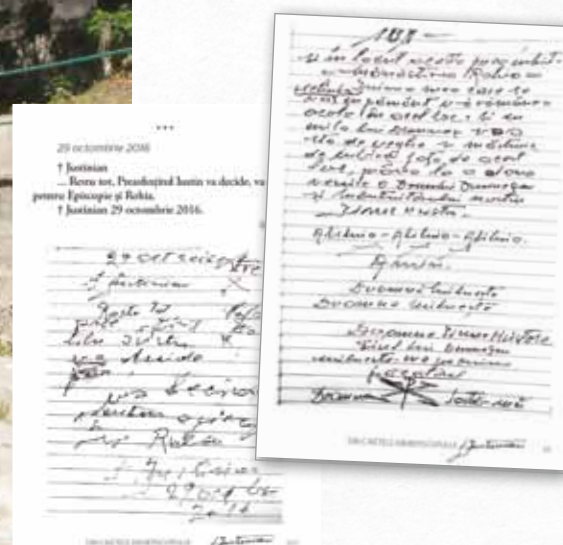
„Nici țărâna trupului meu nu va înceta să ceară Celui Bun, Celui Veșnic, Celui Puternic, să îi binecuvânteze pe toți cei care vor intra pe Poarta Mănăstirii Rohia”

A venit pe lume în dangăt de clopote și a plecat la fel. ÎPS Justinian știa, mai bine decât oricine, că și viața și moartea sunt, deopotrivă, praznice, cele mai mari din viața unui om și, de aceea, s-a întâlnit cu ele așa cum se cuvine. Ne-a învățat, întreaga sa viață, că moartea nu e sfârșit și înfrângere, ci biruință. E întâlnirea cu Tatăl și Domnul Iisus Hristos, iar Înaltpreasfinția Sa s-a pregătit pentru această întâlnire vreme de 95 de ani. L-a avut ca model pe Domnul Iisus Hristos și orice gând și faptă o raporta la El. De aceea, de acolo, de Sus, zâmbindu-ne blajin cu ochii lui calzi și cu zâmbetul de bunic, cu siguranță, ne spune asemeni Mântuitorului: „Nu vă voi lăsa orfani!”. În 30 octombrie 2016, ÎPS Justinian a plecat să ne aștepte la Poarta Raiului. În aceeași zi a anului 1959, a rămas singur în fața Mănăstirii Rohia. În 30 octombrie 2016, am rămas noi singuri, rugându-ne la mormântul său din curtea mănăstirii.

Pentru ÎPS Justinian, Rohia era „raiul său pământesc”. De aceea, și-a pregătit, încă din timpul vieții, mormântul de la poarta mănăstirii: „În urmă cu cincisprezece ani, când am fost foarte bolnav, mi-am pregătit mormântul la poarta Mănăstirii Rohia. Am fost și sunt foarte mulțumit că frații mei mi-au îndeplinit dorința pentru timpul când Preabunul Dumnezeu va porunci să plec din lumea aceasta. În nișele de la capul mormântului, în firidele care au fost făcute în zid, am comandat în anul acesta să se facă icoana Mântuitorului și a Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul și a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril. Mă bucur din suflet că s-au realizat aceste icoane în locul acesta preaiubit – Mănăstirea Rohia. Inima mea, care se va schimba în pământ, va rămânea acolo, în acel

loc, și, cu mila lui Dumnezeu, va sta de veghe și mărturie de iubire față de acest loc, până la a Doua Venire a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Aleluia – Aleluia – Aleluia! Amin! Doamne miluiește, Doamne miluiește. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul! Doamne iartă-mă! - Reflecții V, pag 34. Ne-a făgăduit că va continua să se roage pentru noi și de dincolo, pentru că dragostea trece dincolo de moarte. Spunea adesea: „Îmi imaginez ce greu o să-mi fie după ce voi muri, am să mă cert în fiecare zi cu Dumnezeu pentru sufletul fiecăruia dintre voi. Am să mă cert cu El și n-am să-L las să vă arunce în iad. Am să-i spun: pe acesta nu, îl cunosc, a făcut și lucruri bune. Nici pe acesta. Și toată ziua am să mi-o petrec luptându-mă să nu vă las în focul iadului!”.

„Pașii celor care au trecut și vor trece pe la Mănăstirea Rohia vor fi scriși de Dumnezeu în Cartea vieții veșnice. Am trecut de nenumărate ori prin Poarta Mănăstirii Rohia, dar niciunul dintre acești pași nu se vor șterge, la fel cum nu vor dispărea nici pașii celor care vor trece pe aici și se vor închina Bunului Dumnezeu, lui Iisus Hristos, Maicii Domnului, Proorocului Ioan și Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril. Aceștia le vor aduce tuturor multe și mari binecuvântări, iertare de păcate, bucurii sufletești și trupești. Acestea îmi sunt dorințele și pentru aceste gânduri am cerut să fiu înmormântat la stâlpul porții de la intrarea în vatra mănăstirii, pe care am văzut-o de multe ori luminată de Harul lui Dumnezeu”.

(Reflecții VI, pag. 55)

Înmormântarea unui voievod

După trei zile în care credincioșii au putut să-i aducă un ultim omagiu la Catedrala Episcopală din Baia Mare, ÎPS Justinian a fost înmormântat ca un voievod joi, 3 noiembrie. Slujba de înmormântare a fost oficiată de un impresionant sobor de 17 ierarhi, dintre care trei mitropoliți și sute de preoți, în frunte cu Mitropolitul Andrei Andreicuț. Mii de credincioși au venit din întreaga țară și de peste hotare ca să-l conducă pe ultimul drum pe ÎPS Justinian.

„Nici țărâna trupului meu nu va înceta să ceară Celui Bun, Celui Veșnic, Celui Puternic, să îi binecuvânteze pe toți cei care vor intra pe Poarta Mănăstirii Rohia și să binecuvânteze această vatră în veci. Aceste rugăciuni le voi adresa lui Dumnezeu din sufletul meu pentru tine, fratele meu, cunoscut numai de Dumnezeu. Te binecuvântează fratele meu și te rog nu uita nici tu pe umilitul și neputinciosul tău frate care a scris aceste cuvinte smerite. Amin – Amin – Amin – Aleluia – Aleluia – Aleluia!”

(Reflecții VI, pag. 56)

„Am spus mereu că vreau să fiu înmormântat la stâlpul porții de la intrarea în Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia, deci în ograda mănăstirii, pentru că am socotit că acolo este locul meu, aproape de curtea Stăpânului meu și lângă frații mei, care, de-a lungul anilor, vor trăi și vor sluji pe Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeu meu. Doresc să rămân acolo, în mijlocul credincioșilor, pe care, la venirea și la plecarea din mănăstire, să-i întâmpin și să-i binecuvântează, an de an, la toate sfintele sărbători, dar și în toate zilele de peste an”.

(Reflecții VI, pag 172)

Cum Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmăruului fusese decorat cu „Steaua României”, a avut parte și de onoruri militare. La final, pe o ploaie mocănească, a fost înconjurată Catedrala, apoi, ca prin minune, când

sicriul a fost depus în mașina care avea să-l ducă spre Rohia, a ieșit soarele. Semn că, uneori, cu cei pe care îi iubește mult, probabil că și Bunul Dumnezeu e nehotărât: îi plânge și le zâmbește în același timp.

*"Mă voi ruga și pentru tine,
cave înmăo ești aici, uim, pe pământ!"*

"Frate, cave vei ești aceste cuvinte, nu te îndoi! Măna aceasta, într-o primănoasă și de toamnă, a scris pentru tine, fratele meu, cu adânc și fierbinte dragoste. Nu te îndoi. Măna aceasta a scris pentru tine să nu îți scoți de la Hristos, de la Tatăl, avem dată credința, dar și darul acesta cave este viața. El a fost minunea aceasta! Viața veșnică! Când mă voi afla acolo, cu puterea Lui, a Sfântului, mă voi ruga și pentru tine, cave înmăo ești aici, uim, pe pământ. Mă voi ruga, mă voi ruga, mă voi ruga, mă voi ruga când eu mă voi transfigura cu Hristos, cu viața și puterea Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt. Amin!"